Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 261 | Łódź. Sroda 11 listopada 1931 r. | נייַנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מיטוואָך א׳ כסלו תרצ״ב | № 261

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

בלוטיגע געשעהענישען אין ווילנע

16 יודישע און 4 קריסטליכע סטודענטען פערוואונדעט. — קריסטליכער סטודענט דער׳הרג׳עט פון אַן אומבעקאַנטער האַנד. — אויסגעהאַקט די שויבען פון יודישע געשעפטען. — יודישע געשעפטען געשלאָסען.— אוניווערזיטעט פערמאַכט. -- דער וואָיעוואָדע פערזיכערט, אַז עס וועט זיין רוהיג

פאַניק צווישען יודען אין ווילנע

ווילנע, 10 (יט״א טעלעפאָניש).

ניט קוקענדיג אויף דער פעראָרדנונג פון רעקטאָר, האָבען די ענדעקישע סטודענטען ווידער נישט צוגעלאָזען די יודישע אַקאַדעמיקער צו די לעקציעס. ס׳איז געקומען צו געשלעגען צווישען די ענדעקעס מיט די יודען. ס׳איז אָנגעקומען אַ גרויסע פּאָליציי־אָפּטיילונג, וועלכע האָט די סטודענטען פונאַנדערגעטריבען.

שפּעטער איז ביים אַנאַטאָמישען אַנשטאַלט ווידער אויסגעבראָכען אַ גרויס געשלעג. די ענדעקעס האָבען זיך באַנוצט מיט שטעקענס און מיט שטיינער. דערביי איז איין קריסטליכער סטודענט פון ערשטען קורס סטאַניסלאַוו וואַצלאַווסקי געטראָפען געוואָרען מיט אַ שטיין אין קאָפּ. דער קלאַפּ איז געווען אַזוי שטאַרקער, אַז מ׳האָט צו איהם געמוזט אַרויסרופען די גיכע הילף, וועלכע האָט איהם אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל, וואו ער איז באַלד געשטאָרבען.

ווי ס׳ווערט אָפיציעל מיטגעטיילט דער יט״א, איז אַרום 4 באַכמיטאָג אַ דעמאָנסטראַציע פון די ענדעקישע סטודענטען אַוועק צום מתים־שטיבעל, וואו ס׳ליגט דער דער׳הרג׳עטער סטודענט וואַצלאַווסקי. די דעמאָנסטראַציע האָט געטראָגען אַ רוהיגען כאַראַקטער. צו דער דעמאָנסטראַציע האָבען זיך אָנגעשלאָסען אַ באַנדע גאַסען־יונגען, וועלכע האָבען גענומען האַקען די שויבען פון די יודישע געשעפטען, עטליכע געשעפטען זענען אויך צוראַבירט געוואָרען. אויף דער זאַוואַלנע גאַס, איז די פּאָליציי אָנגעקומען און צוריקגעשטעלט די אָרדנונג.

אין משך פון היינטיגען טאָג זענען פערוואונדעט געוואָרען 16 יודישע סטודענטען, איינינגע פון זיי שווער. ס׳זענען אויך פערוואונדעט געוואָרען 4 נישט יודען.

פון די טעלעפאָנישע ידיעות, וואָס מיר האָבען בעקומען אין די אָוונד־שעה׳ן פון ווילנע, הערשט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אַ געוואַלדיגע פּאַניק. אין יודישען קוואַרטאַל אין די זאַוואַלנע, דייטשע און טראָקער גאַסען זענען די יודישע געשעפטען פאַרנאַכט געשלאָסען געוואָרען.

מאַסען שויבען זענען אויסגעהאַקט געוואָרען. די אוניווערזיטעט איז געשלאָסען געוואָרען.

ווילנע, 10 (יט״א טעלעפאָניש).

9 אָוועַנד איז אין דער שטאָט רוהיג.

ווילנע, 10 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין די אָוונד־שעה׳ן איז אין דער אוניווערזיטעט ווידער געקומען צו אַ געשלעג. דער פּראָפ. דזשעוואולסקי האָט בעקומען מיט אַ בענקעל אין קאָפּ און איז געפאַלען אַ צו[illegible]טער אָהן בעוואוסטזיין.

אויף דער יורידישער אָפּטיילונג איז אויך געקומען צו אַ שרעקליכען זהן וויסטען ג[illegible]ג. דער פּראָפ. עהרענקרויץ איז דורך די [illegible]ישע סטודענטען אַרויסגעטראָגען געוואָרען אויפ׳ן גאַס און צושלאָגען געוואָרען.

אין אָוועַנד זענען די ענדעקישע [illegible]טען בעפאַלען דעם יודישען סטודענטען־פּעַ[illegible]יין, ס׳האָט זיך אַ שאָט געגעבען אַ האָגעל פון שטיינ[illegible], ס׳זענען אויסגעהאַקט געוואָרען אַלע שויבען. די יודישע סטודענטען האָבען זיך פערטיידיגט און ס׳איז ענטשטאַנען אַ גרויס געשלעג.

ביז אויפדערנאַכט האָט פּאָגאָטאָוויע ערטיילט הילף 26 סטודענטען, פון זיי 24 יודישע.

דער שטעטישער סטאַראָסטא האָט אינטערוועניִרט און אויפגעפאָדערט די ענדעקעס אָפּצושטעלען די עקסצעסען.

ווילנע, 10 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) 8 אַ זייגער אין אָוועַנד איז פאָרגעקומען אַ פּרעסע־קאָנפערענץ ביים וואָיעוואָדע.

דער וואָיעוואָדע האָט אָנגעוויזען, אַז די מאַכט העט אָננעהמען אַלע מיטלען, אַז די אומרוהען זאָלען זיך מעהר נישט איבער׳חזר׳ן און אין שטאָט זאָל זיין רוהיג. ער האָט געבעטען די יודישע בעפעלקערונג זאָל זיך בערוהיגען און ס׳זאָלען נישט געשאַפען ווערען קיין זעלבסטשוצען. דער וואָיעוואָדע האָט נאָך צום סוף ערקלערט, אַז די ענדעקישע סטודענטען האָבען געגעבען זייער יהרען וואָרט, אַז די עקסצעסען וועלען זיך נישט מעהר איבער׳חזר׳ן.

* * *

די פּוילישע טעלעגראַפען־אַגענטור טיילט מיט וועגען די געשעהענישען אין ווילנע און פערזיכערט, אַז די ווילנער מאַכט־אָרגאַנען טוען אַלץ, כדי צו בערוהיגען די געמיטער. די שולדיגע אין אַרויסרופען די אומרוהען וועלען שטרענג בעשטראָפט ווערען.

די לאַגע אין ווארשא זיך געבעסערט

דירעקטאָרען פערלאַנגען אַ געמיינזאַמען אויפרוף פון יודישע און ענדעקישע סטודענטען

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) הגם די סטודענטען־אומרוהען האָבען זיך דהיינט ווידער איבערגע׳חזר׳ט און דאָך שוין היינט געווען פיל רוהיגער.

בלויז אין טעכניקום פון וואַוועלבערג און ראַטוואַנד [illegible] געקומען צו אַ גרעסערע [illegible]נטורע. אינדערפריה האָבען זיך די לעקציעס אין דעם דאָזיגען טעכניקום אָנגעהויבען נאָרמאַל.

אויף 600 שילער זענען דאָרט געווען קוים 28 יודישע. אין מיטען די לעקציעס האָבען זיך די ענדעקעס געוואָרפען אויף די יודישע [illegible], זיי שרעקליך געשלאָגען און אַרויסגעוואָרפ[illegible] אויפ׳ן גאַס. דאָס טעכניקום איז באַלד געשלאָסען געוואָרען.

אויף ווילטשאַ, מאַרשאַלקאָווסקא און אַנדערע גאַסען, זענען כוליגאַנעס אין סטודענטישע היטלען בעפאַלען די יודישע דורכגעה[illegible] פיל פון זיי פערוואונדעט. איינער פון די יודען, אַ געוויסער באַרנשטיין, האָט געשטעלט אַ [illegible]ען ווידערשטאַנד, ער איז אַבער אַזוי צושלאָגען געוואָרען, אַז מ׳האָט געמוזט אַרויסרופען פּאָגאָטאָוויע.

פאַר די איבריגע פערמאַכטע הויך־שולען האַבען זיך געזאַמעלט גרופּעס סטודענטען, וועלכע זענען פונאַנדערגעטריבען געוואָרען דורך דער פּאָליציי.

אין אַלגעמיין איז פאַרמיטאָג געווען רוהיג און מ׳האָט זיך גערעכענט, אַז דאָנערשטאָג זאָלען שוין געעפענט ווערען די הויכשולען. די רעקטאָרען מאַכען דאָס אָפּהענגיג דערפון, אַז די ענדעקישע צוזאַמען מיט די יודישע ס[illegible] זאָל אַרויסגעבען אַן אויפרוף, אין וועלכען ס׳זאָל גערופען ווערען צו רוה און אָרדנונג.

פאַרנאַכט האָבען זיך די ענדעקישע סטודענטען ווידער געלאָזען אויף מאַרשאַלק[illegible] גאַס און געשלאָגען. די פּאָליציי האָט זעהר ענערגיש אינטערווענירט און ס׳זענען אַרעסטירט געוואָרען 20 סטודענטען, וועלכע זענען איבערגעגעבען געוואָרען אין רשות פון אויספאָרשונגס־ריכטער. זיי דראָהט אַ שווערע שטראָף.

פאַר דער טלאָמאַצקער סינאַגאָגע, וואו ס׳איז היינט פאָרגעקומען אַ הזכרה נאָך די געפאַלענע יודישע פּאָליציאַנטען, זייט פּוילענס אומאָפּהענגיגקייט, האָבען זיך פערזאַמעלט גרופּעס ענדעקישע סטודענטען, וועלכע האָבען געמאַכט פערשידענע אַנטיסעמיטישע אויסרופען. די פּאָליציי האָט זיי פעריאָגט.

8 אין אָוועַנד האָבען די ענדעקישע סטודענטען פערמירט אַ דעמאָנסטראַציע דורך [illegible]ער פאָרשטאָט, נייע וועלט און אַלעי פון 3. מאַי, זיי האָבען געמאַכט פערשידענע אַנטי־יודישע אויסרופען. די פּאָליציי האָט נישט דערלאָזט צו קיין אומרוהען.

* * *

די לינקע „פּועלי־ציון" האָבען פערעפענטליכט אַן אויפרוף, אין וועלכען זיי פּראָטעסטירען געגען די כוליגאַנישע אָנפאַלען און רופען די יודישע אַרבייטער צו זעלבסטשוץ.

* * *

דער ראָט פון די וואַרשאווער פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען האָט היינט אָפּגעהאַלטען אַ זיצונג, ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען צו פּראָטעסטירען געגען די כוליגאַנישע אָנפאַלען פון די ענדעקישע סטודענטען, ס׳איז אויך בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצוגעבען אַן אויפרוף, אין וועלכען דער פּוילישער און יודישער פּראָלעטאַריאַט ווערט פּראָטעסטירען געגען די געשעהענישען.

* * *

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) נישט קוקענדיג אויף דעם נאַציאָנאַלען יום־טוב, האָט דער פּרעמיער פּריסטאָר אויף היינט צו זיך גערופען דעם בילדונגס־מיניסטער, אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעהענישען, היינט זאָל אויך ערשיינען אַ פעראָרדנונג, וועלכע שאַפט אָפּ די אויטאָנאָמיע פון די אוניווערזיטעטען

דייטשלאַנד וויל נישט צאָהלען קיין ענטשעדיגונג

די אונטערהאַנדלונגען אין פּאַריז האָבען נישט געהאַט קיין ערפאָלג

פּאַריז, 10 (ספּ. טעל.) דאָנערשטאָג וועט פאָרקומען אַ בשותפותדיגע זיצונג פון דער אויסערן־ און פינאַנץ־קאָמיסיעס, אויף וועלכער לאַוואַל, בריאַן און פלאַנדען וועלען אָפּגעבען אַ בעריכט וועגען דער איצטיגער לאַגע.

אין די פּאָליטישע קרייזען אין פראַנקרייך האַלט מען, אַז דייטשלאַנד וויל מעהר נישט וויסען וועגען ענטשעדיגונגען און פערלאַנגט צו פערברייטערן דעם מאָראַטאָריום אויך אויף דעם אומבעדינגטען טייל פון די צאָהלונגען, אָפיציעל האָט זיך אָבער דייטשלאַנד נאָך נישט געווענדעט וועגען מאָראַטאָריום.

פראַנקרייך האַלט פאַר נויטיג אָפּצוטיילען די פראַגע פון ענטשעדיגונג פון דער פראַגע פון פּריוואַטע פערפליכטונגען, אַזוי אַז צווישען פּאַריז און בערלין איז פערהאַן אַ פּרינציפּיעלע מיינונגס־פערשידענהייט.

1־טער נ[illegible]נג־קינאָ־טעאַטער אין לאָדז

„Splendid"

היינט און פאָלגענדע טעג! דער איינציגער 100%־גער קלאַנג פילם, די גרויסע לעבענס־דראַמע, איינגאַנצען גערעדט און געזונגען אין דער יודישער שפּראַך, וואָס איז דורכגעגאַנגען אין דער גאַנצער וועלט מיט אַ רעקאָרד־ערפאָלג, א. נ.:

„אייביגע נאַראַנים"

מיט דער בעטייליגונג פון די בעדייטענדסטע אמעריק. אַרטיסטען יודעל דובינסקי, בעלאַ גודינסקאַ, בייבי גוירטי

אויסער׳ן פּראָגראַם: אַ קאָמעדיע אין דער יודישער שפּראַך מיט דעם בעריהמטען יודיש־אמעריקאַנישען קאָמיקער

מנשה סקולניק — אוי, אַ דאָקטאָר

„דאָס יודישע ליד" געזונגען דורך דעם יונג־בעריהמטען יודיש־אמעריקאַנער חזן לואיס וואַלדמאַן.

אכטונג! כדי צו ערמעגליכען די ברייטע מאַסען צו זעהען דעם אומגעוועהנליכען פילם, האָט די דירעקציע בעשלאָסען צו פערקלענערן די פּרייזען פון —.1 זל. ביז 3.50 זל. — פּאַספּאַרטוס און הנחה־בילעטען אומגילטיג ביז׳ן אָפּרופען. —

די מלחמה אויף מזרח

מארש פון יאפאניש מיליטער אויף ציציקאר — פעלקער=ליגע=ראט קומט זיך צונויף, כדי צו אינטערוועניר ען

לאנדאן, 10 (ספ. טעל.) אין מאנדזשורייען איז אויסגעבראכען א נארמאלע שלאכט. ביידע צדדים קאנצענטרירען זייער מיליטער און גלייכצייטיג קומט צו צוזאמענשטויסען צווישען די פיינדליכע אפטיילונגען.

די שווערסטע קאמפען זענען פארגעקומען נעבען האי—טשענג, וואו די כינעזער האבען פערלוירען עטליכע הונדערט דערהרגעטע און פערוואונדעטע.

ביי אנ'אנדערען צוזאמענשטויס זענען אומגעקומען 30 כינעזער און 2 יאפאנער.

די יאפאנער האבען ציגעשיקט אנ'אולטימאטום דעם גענעראל מא-טשאנג-טשאן, אויפפאדערנדיג איהם גלייך אפצוגעבען די שטאט ציציגאר. דער כינעזישער גענעראל איז נישט נאכגעקומען דעם פערלאנג צוליב דעם פרווארט מען א יאפאנישען מארש און אנגריף אויף ציציגאר.

די פערשארפטע סיטואציע ברענגט א מעגליכקייט, אז די סאוויעטען זאלען זיך ארייגמישען אין קאנפליקט.

לויט ידיעות פון וואשינגטאן האפט די אמעריקאנער רעגירונג צו ליקווידירען דעם קאנפליקט דורך דירעקטע אונטערהאנדלונגען צווישען כינא און יאפאן. ס'זענען שוין ציגעברייט געווארען 2 נאטעס אפצושטעלען די מלחמה שריט.

די זיצונג פון פעלקער-ליגע-ראט וועגען קאנפליקט וועט פארקומען דעם 16 אקטאבער אין פאריז. דער נייער ענגלישער אויסערן-מיניסטער סימאן וועט אומייל נעהמען אין דער זיצונג.

שרעקליכע קאטאסטראפע ביים בויען א קירך

15 ארבייטער פערשיט געווארען

בערלין, 10 (פאט) אין האוענשטיין (באדען) איז פארגעקימען א שרעקליכער פארפאל ביים לעגען א פונדאמענט אונטער'ן בוי פון א קירך. ס'זענען פערשיט געווארען 15 ארבייטער, ביז איצט האט מען פון אונטער די חורבות ארויסגענומען 5 טויטע און 2 שווער-פערוואונדעטע.

געשטארבען דער ערפינדער פון פולעמיאט

לאנדאן, 10 (פאט) מען מעלדעט פון הובוקען וועגען טויט פון איזאק ניוטאן לעוויס, דעם ערפינדער פון מאשין-געוועהרען.

וואס האט געזאגט דער ענגלישער קעניג אין זיין רעדע

בעת דער ערעפנונג פון פארלאמענט

לאנדאן, 10 (פאט) בעת דער ערעפנונג פון ענגלישען פארלאמענט, האט דער קעניג אין זיין רעדע צוו. אנדערען געזאגט: ענגלאנד וויל ווייטער לעבען בשלום מיט אלע מלוכות און וועט ווייטער אונטערשטיצען די ארבייטען פון דער פעלקער-ליגע. מיט א ספעציעלען אינטערעס פערפאלגט ענגלאנד די צוגרייטונגען צו דער ענטוואפנונגס קאנפערענץ.

די ערנסטע פינאנציעלע און ווירטשאפטליכע לאגע פון דער גאנצער וועלט בעאונרוהיגט שטארק די ענגלישע רעגירונג, וועלכע וועט צוזאמען מיט אנדערע מלוכות זיך בעמיהען צו געפינען פערהיטונגס-מיטלען.

די רעגירונג איז פעראינטערעסירט, אז די קאנפערענץ ביים „קיילעכדיגען טיש" זאל אדורך מיט ערפאלג.

אויפגעריסען איז דער לופט

דאס הויז פון פיהרער פון דער אפאזיציע אין אויסטראליען

לאנדאן 10 (ספ. טעל.) נעכטען אין אוונט איז די הויפט-שטאט פון אויסטראליען מעלבורן אלארמירט געווארען דורך א געוואלדיגען אויפרייס, ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט האט אויפגעריסען א באמבע וואס איז אונטערגעלעגט געווארען אונטערן הויז פון סטאנליי ארגיל, דעם אנפיהרער פון דער אפאזיציע אין פארלאמענט.

ארגיל איז בעת'ן אויפרייס געווען אויף א באנקעט ביים לארד מעיאר. אין הויז זענען געשלאפען זיין פרוי און טאכטער. וועלכע זענען עלפי-נס ניצול געווארען פון טויט. א טייל פון הויז איז פערניכטעט.

די פאליציי האלט, אז דעם אטענטאט האבען אויסגעפיהרט די קאמוניסטען.

יודישע הונגעריגע ארבייטסלאזע

איבערפאלען די בילינע קיך אין בריסק

בריסק (י.ט.א.) די בילינע יודישע קיך, וועלכע איז נישט לאנג געעפענט געווארען און וועלכע גיט ארויס איבער 100 מיטאגען טעגליך פאר 30 גר. א מיטאג איז לעצטענס איבערגעפאלען געווארען פון א המון יודישע ארבייטסלאזע, וועלכע האבען געפאדערט צו געבען זיי די מיטאגען אומזיסט. מיט גרויס מיה איז געלונגען צו בערוהיגען די הונגעריגע ארבייטסלאזע, פערזיכערנדיג זיי ווי ווייט מעגליך ענטקעגענצוקומען זייער פערלאנג.

בלוטיגע צוזאמענשטויסען

צווישען היטלעראווצעס און רעפובליקאנער

בערלין, 10 (פאט) אין עלטין (אלדענבורג) איז נעכטען פארגעקומען א בלוטיגער צוזאמענשטויס צווישען היטלעראווצעס און רעפובליקאנער. 1 היטלעראוויעץ איז דערהרגעט געווארן, 15 פערזאן זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

א שרפה אין א שוהל אין ליידען

אמסטערדאם, (יט"א) אין דער שוהל אין ליידען איז אויסגעבראכען א שרפה. אלע ספרי־תורות איז געלונגען ארויסצוטראגען פון דער ברע־נענדער שוהל, א דאנק דער ענערגישער אקציע פון די פייערלעשער איז דער שוהל־בנין אפגעראטע־וועט געווארען. דאס פייער האט פערניכטעט די אינערליכע איינריכטונגען.

דער הויך-קאמיסאר גענ. וואוקאפ וויל בעשיצען דעם שבת-רוה

לאנדאן, (י. ט. א.) אין צוזאמענהאנג מיט'ן פערלאזען דורך סער ארטור גרענפעל וואוקאפ דעם ביז-איצטיגען אמט פון קאמאנדירענדען גענעראל אין אירלאנד האט הרב שאכטער פון בעלפאסט אין נאמען פון די שומרי-שבת זיך געווענדעט צום ניי-בעשטימטען הויך-קאמיסאר אין ארץ-ישראל וועגען רעספעקטירען דעם שבת-רוה פון די יודישע ארבייטער אויף די עפענטליכע ארבייטען.

גענ. סער גרענפעל וואוקאפ האט פערזיכערט דעם הרב שאכטער, אז ער וועט טון אלץ, וואס ער איז בכח, כדי צו שיצען אין ארץ-ישראל די הייליגקייט פון שבת.

אויסשטעלונג פון דער יודישער פרעסע אין א"י זייט 70 יאהר

ירושלים (י.ט.א.) דעם נעכסטען פריהלינג וועט אין תל-אביב פארקומען אנ'אויסשטעלונג פון דער יודישער פרעסע אין א"י אין משך פון די לעצטע 70 יאהר. די אויסשטעלונג וועט ארומנעמען אנ'ערך 600 צייטשריפטען אין העברעאיש יודיש. שפאניאליש, אראביש, ענגליש, פראנצויזיש, דייטש און עספעראנטא.

פראגע פון איראק פאר דער מאנדאט-קאמיסיע

גענף, (י. ט. א.) אין משך פון איהרע בעראטונגען האט די מאנדאט-קאמיסיע פארטגעזעצט די דיסקוסיע איבער דער פראגע וועגען אפשאפען דעם מאנדאט איבער איראק.

די מאנדאט-קאמיסיע האט אויספיהרליך בעשפראכען די בעדינגונגען, וואס זענען נויטיג אין דער הינזיכט פון זיכערען די רעכט פון די מינדערהייטען אין איראק.

ווייטער האט די מאנדאט-קאמיסיע גענוי אונטערזוכט דעם פריינדשאפטס-אפמאך, וואס ווערט געשלאסען צווישען גרויס-בריטאניען און דעם עוועגטועל שוין זעלבסטשטענדיגען איראק.

„תוצרת ארץ-ישראל" · דער ארץ-ישראל-באזאר

איז איבערגעטראגען געווארען אויף שרודמיעסקא 1 (פראנט-געוועלב)

אפען טעגליך פון 9 פריה ביז 10 אין אוונד. איינגאנג פריי!

א הארציגען מזל-טוב וויגשען מיר ד"ר פרל' העלא גרינבערג מיט ה' חיים האלבערג צו זייער חתונה, וואס איז פארגעקימען דינסטאג, דעם 10. נאוועמבער ד. י. אין תל-אביב (ארץ ישראל). זאל אייער לעבענס-וועג מיט בלומען בעצירט זיין.

פאריז, 10/11 1931. צעלא און הערמאן סראקא

אכטונג, אלעקסאנדער
שבועה דאורייתא
היינט, מיטוואך, 10 פריה וועט אין אלעקסאנדער אין דער שוהל שווערען
פנחס גאלדמאן
פאר די יורשים פון פערשטארבענעם מלך ווינטער ז"ל פון אלעקסאנדער

דער שווערגעטראפענער פאמיליע אפעלאוויטש צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכען זוהן
נ"ע חיים ליפע
דריקען מיר אויס אונזער אויפריכטיגסטע מיטגעפיהל.
זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
דאס פערסאנאל פון דער פירמע געבר. נאדעל.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 54 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער ליבער פאטער, שוויגערפאטער און גרויספאטער
נ"ע יעקב יוסף פינקעלשטיין
די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, ד. 11 דעצעמבער (א' ר"ח כסלו), 1 א זייגער בייטאג פון פאזנאנסקי'ס שפיטאל, נאוואטארגאווא 1, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

א הארציגען מזל-טוב ווינטשען מיר אונזער ליבע טאכטער און שוועסטער
העלא גרינבערג
צו דיין חתונה מיט ה'
חיים האלבערג
זאל אייער לעבענס וועג מיט בלומען בעצירט ווערען
יצחק מאיר גרינבערג און פאמיליע.

פיעל גליק ווינשען מיר די ליבע שוועסטער
העלא גרינבערג
צו דיין חתונה מיט ה'
חיים האלבערג
זאל אייער לעבענס וועג אויפשיינען ווי די זונען שטראהלען אין מזרח
סאלעק און דארא

צו דער חתונה פון
פרל' העלא גרינבערג
מיט ה' חיים האלבערג
וואס איז פארגעקומען דינסטאג, דעם 10-טען נאוועמבער 1931, אין תל-אביב ווינשען מיר א גליקליך צוזאמענלעבען.
דוד זילבערבערג און פרוי
בנימין זילבערבערג
פ. וויינטרויב און פרוי
א. קויפמאן און פרוי.

בעקאנטמאכונג
דערמיט מאכען מיר בעקאנט דער ג' קונדשאפט, אז דינסטאג, דעם 10 נאוועמבער 1931 האב איך געעפענט אויף
1 זשעלאנא 1
(רוג פיעטרקאווער) טעל. 71-245
א גרויס פיש-געשעפט
(א פיליע פון לאנג-עקזיסטירענדע פיש-געשעפט פון נאווראט 1)
צו די ביליגסטע פרייזען
פיש
און מיר עמפפעהלען דער ג' קונדשאפט אלע סארטען רעיעלע און פינקטליכע בעהאנדלונג! קומט און איבערצייגט אייך מיט אכטונג
ל. גאטליב, זשעלאנא 1, טעל. 71-245

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון אונזער אונפערגעסליכער קוזינע
ב. קארו
דריקען מיר אויס דעם שווערגעטראפענעם מאן און קינדער אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.
זייט געטרייסט!
ה. יאקובאוויטש און פרוי.

שאַרפער וכוח אין געריכט

צווישען פראָקוראָר און פערטיידיגונג

צי זאָל מען רעדען וועגען געפּלאַנטען אַטענטאַט אויף מאַרשאַל פּילסודסקי

בעריכט פון פירצעהנטען פּראָצעס־טאָג

װאַרשאַ, 10. (טעלעפאַניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט). די סענסאַציע פון היינטיגען טאָג אין פּראָצעס זענען די ערקלערונגען פון פּוזשיצקי'ן, וועלכער האָט זיך בעריהמט געמאַכט מיט זיינע ער־קלערונגען וועגען צוגרייטען דעם אַטענטאַט אויף'ן מאַרשאַל פּילסודסקי.

פּוזשיצקי הויבט אָן זיינע ערקלערונגען רוהיג און מיט אַ הויכער שטים.

—איך האָב געהערט צו פּ.פּ.ס. פון יאָהר 1918, אין יאָהר 1928 בין איך אַריינגענומען געוואָרן אין דער מיליץ, מיר האָבען געמאַכט איבונגען אויף'ן ספּאָרט־פּלאַץ, פון „סקראַ", דער קאַפּראַל זשור־קאָווסקי און אַנדערע מיליטער־לייט האָבען אונז גע־לערנט זיך בעגעהן מיט געוועהר.

דער פאָרזיצער הויבט אָן צו שטעלען פראַגען:

—וואָס ווייסט איהר וועגען דעם צוגרייטען דעם אַטענטאַט אויף'ן מאַרשאַל פּילסודסקי?

אין דעם מאָמענט הויבט זיך אויף אַדוו. האָ־ניגוויל און ערקלערט: ווי מ'קען דרינגען פון בע־שולדיגונגס־אַקט זענען די היינטיגע אָנגעקלאָגטע פעראַנטוואָרטליך געמאַכט געוואָרען פאַר די מעשים וואָס זיי זענען בעגאַנגען אין יאָהר 1928 ביז'ן 9־טען סעפּטעמבער 1930. מיר אַלע ווייסען, אַז דעם 9־טען סעפּטעמבער זענען זיי אַרעסטירט גע־וואָרען און

אַריינגעזיצט געוואָרען אין דער בריסקער פעסטונג

ס'איז אויך פאַר קיינעם קיין סוד נישט אַז זיי זענען דאָרט געווען איזאָלירט און נישט געוואוסט וועגען דעם וואָס ס'טוט זיך אין לאַנד אין בשום אופן קען דאָס נישט בעלאַסטען די אָנגעקלאָגטע. דאָס אַרומרעדען און בעלויכטען דעם ענין פון אַ אַטענטאַט אויף'ן מאַרשאַל פּילסודסקי קען נישט האָבען קיין פּלאַץ אין איצטיגען פּראָצעס. באַכמער ווייל דער ענין איז שוין בעטראַכט געוואָרען דורכ'ן קריגס־גע־ריכט און ס'איז שוין אַרויסגעגעבען געוואָרען אַן אורטייל, הגם נאָך נישט קיין רעכט־קרעפטיגער. מ'קען אַלזאָ נישט אויף'ן ראַנד פון היינטיגען פּראָ־צעס בעטראַכטען יענעם ענין און דאָס געריכט קען נישט אָננעהמען קיין שטעלונג. איך בעט דעריבער דאָס געריכט צו בעזייטיגען אַלע פראַגען, וועלכע זענען נוגע דעם אַטענטאַט אויף'ן מאַרשאַל פּיל־סודסקי.

פּראָקוראָר ראַוזע: איידער איך וועל ענטפערן אויף דעם פאָרשלאַג פון דער פערטיידיגונג בעט איך צו בעזייטיגען דעם עדות פּוזשיצקי.

פּוזשיצקי געהט אַרויס פון זאַל און דער פּראָקו־ראָר ראַוזע זאָגט ווייטער:

— אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק געפינט זיך דער פאָרזיצער פון צענטראַל־קאָמיטעט פון פּ.פּ.ס. באַרבערט באַרליצקי און דאַשינסקי האָט זיך געטון אויף'ן באָרדען פון דער פּאַרטיי האָט איהם געוויזט פאָרמעל און מאָראַליש אינטערעסירען, פון פּו־זשיצקיס ערקלערונגען און אויך פון די פּראָצעס־אַק־טען איז צו זעהען אַז די

געשפּרעכען וועגען אָרגאַניזירען די „פינפטלעך"

האָבען זיך אָנגעהויבען אין אָנהויב סעפּטעמבער, אַזוי אַז מ'קען נישט יענעם ענין אויסשליסען פון איצטיגען פּראָצעס.

אַדוו. האָניגוויל: די פראַגע פון אַטענטאַט אויף'ן מאַרשאַל פּילסודסקי און די געשפּרעכען ווע־גען דעם זענען ענטשטאַנען סוף סעפּטעמבער, די פערזאַמלונגען וועגען די „פינפטלעך" אין אָנהויב אָק־טאָבער, ד.ה. דעמאָלט ווען די אָנגעקלאָגטע זענען געווען אין בריסק. אויב די פראַגע וואָלט דאָ אַרומ־געריעדט געוואָרען וואָלט דאָס געווען נאָר צוליב דעם, כדי צו שאַפען די סוגעסטיע אַרום די קעפּ פון די אָנגעקלאָגטע. מיר טאָרען נישט פערשטעלען מיט שטויב די פראַגע, וועלכע מיר ווילען דאָ פעסט־שטעלען. דאָס בעטראַכטען די פראַגע פון אַטענטאַט אויף'ן מאַרשאַל פּילסודסקי איז טאַקע אַזאַ שטויב.

אַדוו. שטערלינג שטיצט אונטער די שטעלונג פון אַדוו. האָניגוויל פעסטשטעלענדיג, אַז דאָס גע־ריכט האָט שוין איינמאָל אָנגענומען אַ שטעלונג בנוגע די געשעהענישען וועלכע זענען פאָרגעקומען נאָכ'ן 9־טען סעפּטעמבער. דאָס איז געווען די פראַגע פון בריסק. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען וועגען דעם נישט צו רעדען ווייל דאָס איז נישט אַרומגענומען מיט'ן בעשולדיגונגס־אַקט. דאָס געריכט וועט זיכער וועלען ענדערען די שטעלונג וועלכע איז שוין איינ־מאָל אָנגענומען געוואָרען.

פּראָקוראָר ראַוזע: אונזער שטרעבען אין דעם זאַל איז צו דערגרייכען דעם אמת, מיר האָבען פעסט־געשטעלט אַז די עדות האָבען געזאָגט אַז דער גע־דאַנק וועגען אַטענטאַט אויף'ן מאַרשאַל פּילסודסקי, איז ענטשטאַנען אין אָנהויב סעפּטעמבער, אַזוי בינ־דען זיך אויך מיט דעם פּראָצעס די געשעהענישען פון 14 סעפּטעמבער. דער פאָרשלאַג פון דער פער־טיידיגונג איז דעליקאַט געזאָגט, אַנ'אומזין.

אַדוו. האָניגוויל: קיינער פון אונז האָט נישט געזאָגט, אַז די געשעהענישען פון 14 סעפּטעמבער האָבען נישט קיין שייכות מיט'ן היינטיגען פּראָ־צעס און מיר ווייסען, אַז מען דאַרף וועגען דעם רעדען, ווייל דאָס איז ענג פערבונדען מיט'ן קאָנ־גרעס פון צענטראָלעוו. אָבער די פראַגע פון אַ־טענטאַט אויף'ן מאַרשאַל פּילסודסקי, איז שוין בע־טראַכט געוואָרען אין דעם געריכט. דעמאָלט איז קיי־נעם פון די העררען פּראָקוראָרען נישט איינגעפאַלען צוצוציהען דעם העד באַרליצקי צו פעראַנטוואָרט־ליכקייט, פאַרוואָס ווילט איהר איהם איצט צו־ציהען? דאָס שטעהט אין סתירה מיט'ן פּרינציפּ פון אינדיווידועלער פעראַנטוואָרטליכקייט פון די בע־שולדיגטע. אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק זיצט נישט די פּ.פּ.ס. נאָר 11 אַרעסטאַנטען.

זעצט אוועק די גאַנצע פּ.פּ.ס. און שרייבט אַנ'אַנדערען בעשולדיגונגס־אַקט

וועלען מיר וועגען דעם רעדען.

אַדוו. שטערלינג: דער פאָרשלאַג פון פּראָ־קוראָר שלאָגט אין איהם אַליין, ווען ס'וואָלט עק־זיסטירט וועלכע ס'איז שפּורען פון פערדאַכט, אַז דער פאָרזיצער פון צענטראַל־קאָמיטעט פון פּ.פּ.ס. האָט אַנטיילגענומען אין אָרגאַניזירען די „פינפטלעך" וואָלט איהם דער פּראָקוראָר צוגעצויגען צו פער־אַנטוואָרטליכקייט, דאָס קינסטליכע צוזאַמענבינדען די פערזאָנען וואָס זיצען אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק מיט'ן אַטענטאַט אויף'ן מאַרשאַל פּילסודסקי איז נישט דערלאָזבאַר.

פּראָק. גראַבאָווסקי: קיינער האָט דאָ נישט גע־זאָגט אַז מ'זאָל פעראייניגען ביידע פּראָצעסען, אונז געהט וועגען דעם, וואָס פאַר אַ צוזאַמענהאַנג איז פאַר־האַן צווישען דעם, די פראַגען בינדען זיך, אויב מ'־האָט ביי פּראָבימאָוויטשען וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין אַטענטאַט געפינען אַ רעוואָלווער מיט אַדורכגעשלאָגענעם נומער, קען דאָס נישט זיין גלייכ־גילטיג אין פּראָצעס וואו ס'רעדט זיך וועגען מיליץ און בעוואָפענונג. איבריגענס האָבען די אַדוואָ־קאַטען אַליין נעכטען געשטעלט פראַגען וועגען די „פינפטלעך", אַזוי אַז דאָס איז שוין אַריין אין פּראָצעס. דאָס איז איין ליניע, צווערשט איז געווען אַ פּאַרלאַמענטאַרישע אָפּאָזיציע דאַן איז געקומען דער 14 סעפּטעמבער אַלס פּרוב פון מאַסען־טעראָר און אויב דאָס האָט זיך נישט איינגעגעבען איז מען איבערגעגאַנגען צו אינדיווידועלען טעראָר. אָדער צו שאַפען „פינפטלעך". די דאָזיגע ליניע קען מען נישט איבעררייסען, הגם איך פערשטעה אַז די אַדוואָקאַ־טען איז דערין שטאַרק געלעגען, איך לעג פאָר אָפּ־צוואַרפען דעם פאָרשלאַג פון דער פערטיידיגונג.

נאָך אַ בעראַטונג פון 10 מינוט האָט

דאָס געריכט אָפּגעוואָרפען דעם פאָרשלאַג פון דער פערטיידיגונג

פעסטשטעלענדיג, אַז די פראַגען זענען ענג פער־בונדען און, אַז דער בעשולדיגונגס־אַקט בעהמט אויך אַרום אַ חוץ דעם פאָרוואורף פון אַראָפּוואַרפען די רעגירונג מיט געוואַלט, אויך דעם פאָרוואורף פון שאַפען טעראָריסטישע „פינפטלעך".

ס'ווערט אַריינגערופען דער עדות פּוזשיצקי, וועלכער ערקלערט ווייטער, ווי אַזוי ס'זענען גע־שאַפען געוואָרען די „פינפטלעך".

פאָרזיצער: וואָס פאַרא ציל האָבען געהאַט די פינפטלעך?

— אויסצופיהרען טעראָריסטישע אַטענטאַ־טען און בעזייטיגען נישט בעקוועמע מענשען, אַזוי ווי אין יאָהר 1905.

— צי איז געווען נאָר איין „פינפטעל" אָדער מעהר?

— איך ווייס, אַז ס'זענען געווען מעהר. איך ווייס, אַז ווען איך האָב אָפּגעגעבען ס'געוועהר דעם 13. סעפּטעמבער, האָב איך געפונען אַ צעטעל וועגען 8 אָדער 10 „פינפטלעך".

פאָרזיצער: צי האָט דער עדות אַליין אָנגאַ־זשירט מענשען אין דעם „פינפטעל", אָדער איהר האָט בעקומען פון ערגעץ אַנ'אויפטראַג.

עדות: איך האָב בעקומען אַנ'אויפטראַג פון דזשענגעלעווסקין.

— צי האָבען אַנדערע אויך אָרגאַניזירט „פינפט לעך"?

— דאָס ווייס איך נישט. דזשענגעלעווסקי האָט געזאָגט, אַז איינער פון אַנדערען טאָר נישט וויסען.

דער עדות דערצעהלט ווייטער, אַז אויף דער לעצטער פערזאַמלונג ביי יאַנאָדזשינסקין, איז בפּי־רוש אָנגערופען געוואָרען דער נאָמען פון מאַרשאַל פּילסודסקי, אַלס די פּערזאָן אויף וועלכע מען האָט געדאַרפט אויספיהרען אַנ'אַטענטאַט. פאַר'ן 14. סעפּטעמבער האָט ער בעקומען געוועהר און האָט נאָך געזעהען ביי סינאַוויעצקי עטליכע פּעקלעך מיט רעוואָלווערען.

דער עדות אַליין האָט געהאַט דעם פּסעוודאָ־נים „טשאַרני".

דער פּראָקוראָר שטעלט דעם עדות אַ גאַנצע רייה פראַגען, אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן געפּלאַנטען אַטענטאַט אויף'ן מאַרשאַל פּילסודסקי.

פּוזשיצקי דערצעהלט ווייטער, אַז ער האָט מיט געוועהר אין האַנד געהיטען די רעדאַקציע פון „ראָ־באָטניק". פאַר'ן 9. סעפּ. איז ער אַ גאַנצן טאָג געווען בעוואָפענט אויף דעמאָנסטראַציעס. אין דער פּאַר־טיי פּ.פּ.ס. האָט מען דעמאָלט אויך געמיינט, אַז ס'וועט אַרעסטירט ווערען דער סיים־מאַרשאַלעק דאַשינסקי.

פּוזשיצקי אַליין האָט אָרגאַניזירט אַ „פינפּ־טעל" און האָט געוואָלט דאָרט אַריינעהמען דעם בעאַמטען פון דער קראַנקען־קאַסע ראַטשינסקי, וועלכער האָט זיך אָבער אָפּגעזאָגט, ווייל ווי ער האָט ערקלערט, האָט ער מיליטערישע אַרבייט אין 36־טען פּיעכאָטע פּולק אין וואַרשא.

פאָרזיצער: וואָס פאַר אַנ'אַרבייט איז דאָס געווען אין דעם פּולק?

עדות: מ'האָט געדאַרפט זאַמלען גראַנאַטען און געוועהר ביי די זעלנער.

— קענט איהר וועגען דעם געבען געוויסע ידיעות?

— יאָ, אָבער איך בעט מיך צו בעפרייען פון אָנרופען נעמען, ווייל דאָס וואָלט געקענט שאַ־דען בריינגען אין פאַמיליען־זאַכען. נאָך עטליכע נישט וויכטיגע אויפקלערונגען פרעגט דער פּראָ־קוראָר דעם עדות, ווער ס'האָט אויסגעפיהרט דעם אַטענטאַט אויף איהם אַליין בעת דעם פּראָצעס ווע־גען אַטענטאַט אויף'ן מאַרשאַל פּילסודסקי?

פּוזשיצקי ענטפערט, אַז גענוי ווייסט ער נישט, יעדענפאַלס זענען צווישען די אָנפאַלער געווען ראַ־טשינסקי און שולמאַן, וועלכע זענען געווען אָנ־געקלאָגט אינ'ם פּראָצעס.

דאַן נעהמען זיך צו דעם עדות די פערטיידי־גער. דעם אַדוואָקאַט שטערלינג געלינגט אַרויסצו־בעקומען פון עדות, אַז שוין אין מערץ 1930 האָט ער געהאַט פערבינדונגען מיט דער פּאָליציי און דאָך איז ער געבליבען אין פּ.פּ.ס. ביז סעפּטעמבער.

אַדוו. שטערלינג פרעגט:

— צי האָט איהר געגעבען אינפאָרמאַציעס דער פּאָליציי?

— דעמאָלט נישט.

— האָט איהר בעקומען אַ הלוואה.

— ניין, מ'האָט מיר געוואָלט געבען, אָבער איך האָב נישט געוואָלט נעהמען, ווייל איך האָב נישט געוואָלט זיין פערפליכטעט צו עפּעס.

— אָבער אַ פּסעוודאָנים האָט איהר געהאַט פאַר דער פּאָליציי.

— יאָ, „סטאַראַסטאַ".

— און אַ נומער פון טעלעפאָן האָט איהר אויך אָנגעגעבען.

— עאָ, ס'שטימט

נאָך אַ גאַנצע רייה פראַגען פון אַדוו. האָניגוויל ווייזט זיך אַרויס, אַז אין סעפּ־טעמבער 1930, נאָכדעם ווי פּוזשיצקי האָט שוין לאַנג געדינט אין דער פּאָליציי, האָט ער אַליין אַגיטירט געגען דער פּאָליציי.

אַדוו. האָניגוויל: ווען זענט איהר אַרויס פון דער פּ.פּ.ס.?

— דעם 14. סעפּטעמבער 1930.

— פון ווען אָן האָט איהר געגעבען ידיעות דער פּאָליציי?

— פון דעמזעלבען טאָג אָן.

— דער אַגענט בוראָווסקי האָט דאָך ערקלערט, אַז שוין אין פעברואַר האָט איהר געגעבען ידיעות.

דער עדות קען דערויף נישט ענטפערן און ענדליך שטאַמעלט ער אַרויס, אַז דעמאָלט האָט ער געגעבען שלעכטע ידיעות.

אַדוו. בענקעל: פאַרוואָס האָט איהר נישט גע־האַנדעלט עהרליך, ווען איהר האָט אידעאיש אויפ־געהערט צו געהערען צו פּ.פּ.ס., פאַרוואָס האָט איהר נישט אָפּגעגעבען די לעגיטימאַציע?

דער עדות וויל בשום אופן אויף דער דאָזי־גער פראַגע נישט ענטפערען.

דער פאָרזיצער צווינגט איהם נישט דערצו, מיט דעם ווערט פערענדיגט דער פערהער פון פּוזשיצקין.

דאַן גיט נאָך ערקלערונגען דער אַגענט פון ביאַליסטאָק מאַקאָווסקי, וועלכער דערצעהלט וועגען סאַוויצקיס מיטינגען.

דער שעף פון דער טשענסטאָכאָווער פּאָליטי־שער פּאָליציי גיט איבער וועגען דער טעטיגקייט פון טשענסטאָכאָווער פּ.פּ.ס. אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בלוטיגען אָנפאַל, וואָס איז פאָרגעקומען אין דער טשענסטאָכאָווער קראַנקען־קאַסע, אויף די פראַ־גען פון דער פערטיידיגונג בעשטעטיגט דער עדות, אַז ערב דעם דאָזיגען אָנפאַל איז עפענטליך פער־ברענט געוואָרען די פּ.פּ.ס.'ישע פאָהן.

דער לעצטער עדות איז דער קאַפּיטאַן פאָר־טשקאָווסקי, וועלכער איז געווען אינסטרוקטאָר אויפן פּ.פּ.ס.'ישען מיליץ־קורס, ער ערקלערט, אַז דער קורס האָט געטראָגען אַ רוהיגען אָרדנונגס־כאַראַק־טער און נישט קיין קאַמפּס־כאַראַקטער, מיט דעם ווערט פערענדיגט דער היינטיגער טאָג אין פּראָצעס.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוועגד.

בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

Dr. med. J. LUBICZ

כירורג־אָרטאָפּעד

פּאָלודניאָווא 9, טעל. 183-17

צוריקגעקעהרט

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער

אייגענע פּראָצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען: ווקלאַדקעס אויף פּ'אַטפּוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. א. וו.

נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

היינט גרויסע פּרעמיערע! בעצויבערנדע ליבעס דראַמע לויט דער בעריהמטער ערצעהלונג „Zew Ciała" היינט גרויסע פּרעמיערע!

„סעוויל, די שטאָט פון ליבע"

RAMON NOVARRO אין די איבעריגע ראָלע: Dorothy Jordan, Renee Adoree i Ernest Torrence

די רעזשי, קאָמפּאָזיציע פון די לידלעך און די הויפּטראָלע אויסגעפיהרט פון

פּאָפּולערע פרייזען פון די פּלעצער.

סימפאָניע פון ליבע, מוזיק און טאַנץ.

אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג – 12.30 בייטאָג.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער

APOLLO

היינט פּרעמיערע!

ס'פרעליכסטע הולטיי־פּאָרעל

Pat i Patachon

אין זייער נייעסטער קאָמעדיע פון הומאָר – און וויץ א. ג. –

„די קעניגען פון דער מאַרע"

פילם, וואָס אילוסטרירט זיכערע קוועלען פון געלעכטער און שאַמפּאַנער פרעהליכקייט.

אָנהויב 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג.

לאדז 11 נאָוועמבער 1931

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז 11 נאָוועמבער 1931

סימבאָלען פון קריזיס

דער פאַרשלאַג פון די יודישע מיטגלידער פון שטאָט־ראַט אין קוטנאָ אָנצורופען איינע פון די גאַסען מיט'ן נאָמען „קריזיס־גאַס" כאַראַקטעריזירט גאָר בולט די טראַגישע ווירטשאַפטליכע לאַגע, אין וועלכער עס געפינט זיך די בעפעלקערונג אין פוילען. דער קריזיס איז איצט די פּאָפּולערסטע ערשיינונג אין אונזער לעבען, אַז ער פערדינט פעראייביגט צו ווערען אין אַ גאַסען־נאָמען, ווי יעדע פערדינסטפולע פערזאָן אָדער אַ וויכטיגע היסטאָרישע געשעהעניש.

אין אָנהויב האָט זיך אויסגעדאַכט אַז דער קריזיס איז בלויז אַ פערבייגעהענדע ערשיינונג, שפּעטער אָבער האָט ער זיך אַרויסגעוויזען פאַר אַ כראָנישע ווירטשאַפטליכע קרענק און איצט איז ער שוין אַ פערמאַנענטע פּלאָג, וואָס האָט זיך איינגעבירגערט אין יעדען לאַנד, דער קריזיס איז געוואָרען דער סטאַבילער בן־בית אין יעדער אונטערנעהמונג, פון דער קלענסטער ביז צו דער גרעסטער, און ער מיידט נישט אויס קיינעם. נישטאָ דער מענש, וואָס זאָל איהם נישט פיהלען גאָר שטאַרק אויף זיין אייגענער הויט.

פערדינט דעריבער דער קריזיס עהרליך, אַז גאַסען זאָלען טראָגען זיין נאָמען. זאָלען די קומענדיגע דורות, וועלכע עס וועט בעשערט זיין צו לעבען אין בעסערע צייטען, זיך דערמאָהנען, אַז אויף אונזער צייט איז אויסגעפאַלען דער גורל דורכצומאַכען אַזאַ ביטערען קריזיס, און וועט חלילה, נאָך יאָהרען נישט ווערען בעסער, זאָל מען וויסען, אַז די היינטיגע צייט איז אויך געווען גאָר אַ שווערע, אפשר איינע פון די שווערסטע.

אויב מען וויל וויסען, ווען אַן ערשיינונג האָט שוין דערגרייכט איהר העכסטע גרעניץ און האָט זי אַפילו איבערשריטען, דאַרף מען פאָרשען ווי וויים זי רופט נאָך אַרויס אַן אינטערעס. אויב מען רעדט נאָך אַביסעל וועגען איהר ערנסט, איז אַ סימן אַז ס'איז שוין גאָר שלעכט.

ביי אונז רעדט מען שוין היינט גאָר וועניג וועגען קריזיס. מען בעציהט זיך צו איהם גלייכגילטיג. קיינעם פאַלט שוין נישט איין, אַז ס'איז דאָ אַ האָפענונג צו קאָנען היילען די דאָזיגע קרענק, מען גלויבט שוין קיינעם נישט, ווייל די אַלע, וועלכע האָבען זיך געהאַלטען פאַר שוואַרץ־קינסטלער און געפרובט מיט אַ כישוף־שטעקעלע צו פערטרייבען דעם קריזיס, האָבען זיך און אַנדערע אָפּגענאַרט.

דאָס איינציגע, וואָס מען קאָן נאָך טון איז, שטעלען דעם קריזיס דענקמעלער, און אָנרופען גאַסען אויף זיין נאָמען, דערביי דאַרף מען אויך פעראייביגען יענע וועלכע האָבען געהאָלפען דעם קריזיס אַריינבעגלייטען אין אַלע ווינקעלעך פון ווירטשאַפטליכען לעבען, זיי האָבען בעוויזען אַ „מייסטערשטיק" וואָס פערדינט אַ בכבודיגען פּלאַץ אין דער טראַגעדיע, וואָס שפּילט זיך אָפּ אין אונזער היינטיגען לעבען.

אַ וועלט האָט געקאָנט גליקליך זיין און לעבען פון אַרבייט, אָבער אַנשטאָט צו שאַפען אַרבייטס־מעגליכקייטען, האָט מען געזאָרגט, אַז אַרבייטסלאָזע זאָלען ליבער בעקומען נדבות, אָדער אַפילו דאָס אויך נישט. יעדע איניציאַטיווע איז אָפּגעהרגעט געוואָרען דורך אַרויפלעגען שווערע שטייערען און אויך די שטייערען ווערען בענוצט אין גרעסטען טייל אויף בעוואָפענונגען און צוגרייטען נייע מלחמות.

ס'איז נאָך ווייניג דער קריזיס. מען וויל אויך ברענגען אַ פערניכטונג אויף דעם ביסעל אָרימקייט וואָס איז נאָך איבערגעבליבען אויף דער וועלט.

מיר אין פוילען זענען בלויז אַ רינגעלע אין דער קייט פון ווירטשאַפטליכען און פּאָליטישען לעבען, מיט וועלכען עס פיהרען אָן עטליכע וועלט־פּאָטענטאַטען. אַמאָל האָבען מיר מקנא געווען אַנדערע האַלטענדיג זיי פאַר גליקליכער פון אונז; היינט אָבער שטעהט עס דערביי אַז נישט בלויז קוטנאָ, נאָר בערלין, לאָנדאָן און ניו־יאָרק מעגען אויך אָנרופען זייערע גאַסען — „קריזיס"־גאַסען.

ט.

די מענשליכע דומהייט איז אונשטערבליך

מיט די עקסצעסען געגען די יודישע סטודענטען זענען די ענדעקעס בעגאַנגען אַן אונגעוועהנליכע פּאָליטישע טפשות

מיט דער ווילדער העצע און עקסצעסען געגען די יודישע סטודענטען האָבען די ענדעקעס נאָכאַמאָל בעוויזען אַז אין יעדער רשעות איז פערהאַן אַ קאָלאָסאַלער פּראָצענט פון דומהייט. די ענדעקעס זענען מיט זייערע אָנפאַלען אויף די יודען אין איצטיגען מאָמענט בעגאַנגען אַ אונגעהויערע פּאָליטישע נאַרישקייט. עס קומט איצט פאַר דער בריסקער פּראָצעס. די ענדעקעס האָבען דעם פּראָצעס אויסגענוצט, און מען מוז מודה זיין, מיט ערפאָלג, אַרויסצוטרעטען געגען דער רעגירונג אין דער ראָל פון היטער און שיצער פון געזעצליכקייט און רעכט. די וועלט האָט זיך מיט סימפּאַטיע צוגעהערט צו דעם, וואָס עס דערציילען די בעשולדיגטע אין דעם פּראָצעס. און דאָ קומען די ענדעקעס און ציהען אָפּ די אויפמערקזאַמקייט פון פּראָצעס אויף זייערע אייגענע ווילדע מעשים לגבי די יודען. שעהנע היטער און בעשיצער פון רעכט! אויף אָט דער זייט פון די לעצטע געשעהענישען מאַכט אויפמערקזאַם אַדוו. האַרטגלאַס אין „נ.ס.".

„מ'האָט געדאַרפט געבוירען ווערען ביי [illegible] נאָר אַלס ערגסטער שונא פון פוילען, נאָר אַלס ערגסטער שונא פון די בריסקער אַרעסטירטע, כדי אָפּצוטון דאָס, וואָס עס האָבען געטון די אולטראַ־פּאַטריאָטען און די גרעסטע שרייער געגען דער רעגירונג. די אויפמערקזאַמקייט פון דער גאַנצער וועלט איז געווען געווענדעט אויפ'ן פּראָטעסט, און זיי האָבען אָפּגעצויגען די אויפמערקזאַמקייט אויף די יודען, זיי האָבען געשריען אויפ'ן גאַנצען קול, און אַן עכאָ האָט פונאַנדערגעטראָגען זייער קול איבער דער גאַנצער וועלט, וועגען טרעטען די דעמאָקראַטיע, געזעצליכקייט און פּערזענליכער אונבעהערבאַרקייט, און דאַן זענען זיי אַוועק שלאָגען די וועהרלאָזע יודישע בעפעלקערונג דערפאַר ווייל זי האָט זיך נישט אָפּגעזאָגט פרייוויליג פון איהרע מענשליכע און בירגערליכע רעכט. ווי זשע זעהען זיי איצט אויס? און ווער וועט זיי גלויבען? ווער זשע פערטיידיגט איצט אין פוילען דעמאָקראַטיע, געזעצליכקייט און אונבעהערבאַרקייט? די, וועלכע פערטיידיגען די בריסקער אַרעסטירטע אָדער די, וועלכע בעשולדיגען זיי? מען דאַרף זיין האָפענונגסלאָז דום, כדי אַרויסצולאָזען פון די הענד די אַטוטען, וועלכע מ'האָט אין דעם מאָמענט געהאַט און מען דאַרף זיין נישט אַ ליאַדע מאַקיאַוועלי צו פּראָוואָצירען דעם געגנער ער זאָל טון אַזאַ נאַרישקייט.

„און דאָך האָט עס אַזוי פּאַסירט. איין טייל ענדעקעס רעדט אין געריכט און אין דער פּרעסע וועגען דעמאָקראַטיע און וועגען פערלעצען דאָס געזעץ און די מענשליכע רעכט און די אַנדערע טרעטען גלייכצייטיג אַרויס פון דער סיים־טריבונע אַלס פערטיידיגער פון די שטעקען־העלדען און כוליגאַנעס. איינע פערטיידיגען אין געריכט דעם פערדינסטפולען דעפּוטאַט ליבערמאַן, און די אַנדערע שלאָגען אויף דער גאַס און אין די אוניווערזיטעטען זאָלען אַנדערע ליבערמאַנס. אַ טייל לודאָווצעס און פּעפּעסאָווצעס רעדען אין געריכט און אין דער פּרעסע וועגען דער פערלעצטער מענשליכער ווירדע פון די בריסקער אַרעסטירטע און אַנדערע זאָגען זיך אָפּ אין דערזעלבער צייט צו געבען זייערע אונטערשריפטען אויף אַ סיים־פאָרשלאַג, וועגען פערלעצען די מענשליכע ווירדע פון יודישע אַקאַדעמיקער, און זיי שווייגען אַפילו דעמאָלט ווען דער מיניסטער ציהט אַרויס מיט פרייד די שריפטליך צוגעגרייטע שטאַרקע און ענערגיש ערקלערונג און אַ סאַנאַציע־דעפּוטאַט זאָגט דאָס, וואָס איז אייגענטליך געווען זייער פליכט צו זאָגען, ווען זיי וואָלטען ערנסט און אויפריכטיג געשיצט די דעמאָקראַטיע.

„ניין, אַזאַ פּאָליטיק וואָלטען געקאָנט פיהרען סיידען די ערגסטע שונאים פון די בריסקער אַרעסטירטע, אַזוי פרייוויליג זיך אַריינפּאַקען אין דער פולאַפּקע האָבען געקאָנט נאָר אויסגעשפּראָכענע טופּשים. אָבער די וויכטיגקייט פון בריסקער פּראָצעס, אין זין פון געוויסען די אַלוועלטליכע געזעלשאַפטליכע מיינונג איז אינגאַנצען דורכגעשטראָכען געוואָרען. פעהלערען לאָזען זיך פעררריכטען, אָבער די מענשליכע דומהייט איז אונשטערבליך".

די יוגענד, וואָס קעמפט געגען קלענסטען ווידערשטאַנד

צי זענען פאַר איהר נישטאָ קיין אַנדערע אידעאַלען, ווי אַ יודישער בר-מנן?

דער „ראַבאָטניק" דרוקט אַן אַרטיקעל פול מיט אומעט איבער די וועגען פון דער היינטיגער יוגענד, די צייטונג פיהרט דורך אַ פּאַראַלעל צווישען דער אַמאָליגער העלדישער רעוואָלוציאָנערער יוגענד, וועלכע איז געווען בעגייסטערט פון הויכע אידעאַלען און דער היינטיגער יוגענד, וועלכע קעמפט פאַר די נידריגסטע זאַכען.

די צייטונג שרייבט:

„די אַמאָליגע דורות פון דער פּוילישער יוגענד האָבען זיך אָקעגענגעשטעלט דער מאַכט פון די אָקופּאַנטען און דער פּחדנות'דיגער פּאַסיווקייט פון דער אייגענער געזעלשאַפט, זיי האָבען זיך איינגעשטעלט און נישט איינמאָל געבראַכט פאַר אַ קרבן דאָס אייגענע לעבען, אַ תל מאַכענדיג פון דער קאַריערע. היינט האָט זיך די יוגענד אויסגעקליבען אַן אַנדער באָדען פון קאַמף. זי קעמפט געגען שוואַכערע. מיר לאָזען דערווייל דורך דעם „אידעישען" באָדען פון דעם קאַמף, דהיינו, ברוטאַלער עגאָאיזם, ענגער שאָוויניזם אונזיניגער ראַסען־האַס. מיר קאָנען אָבער נישט פון קיין שום שטאַנדפּונקט, אַפילו פון נאַציאָנאַליסטישען, געפינען אין אָט דעם קאַמף כאָטש עפּעס, וואָס זאָל אָנציהען, וואָס זאָל הויבען די הערצער, וואָס זאָל זיין פעהיג אונטערצוציגדען די טיפסטע טיפענישען פון דער מענשליכער נשמה.

אין אַזאַ קאַמף קאָנען מיר זיך נישט פאָרשטעלען די יוגענד מיט אַ פלאַם אין די אויגען, מיט שטאָלץ־געהויבענע קעפּ, מיט פּרעכטיג פונאַנדערגעלאָזטע האָר. מיר שטעלען זיך נאָר פאָר פּנים'ער אויסגעקרומטע פון מיאוסע גרימאַסען, פון עקלהאַפטיגען שמייכעל. אין דאָזיגען קאַמף ריזיקירט די יוגענד גאַנץ וועניג. עס וואַרטען אויף איהר לייכטע נצחונות. צי וועט זי געפינען אין זיי אַ בעפרידיגונג? צי זעהט די היינטיגע יוגענד נישט באמת קיין אַנדערע פּראָבלעמען, וואָס זאָלען ווערט זיין איהר אויפמערקזאַמקייט אַ חוץ דעם פּראָבלעם פון אַנטיסעמיטיזם? צי איז נישטאָ אין פוילען פאַר וואָס צו קעמפען אַ חוץ פאַר יודישע מתים.

אָט וואָס עס איז צום טרויעריגסטען אין דער דאָזיגער גאַנצער געשיכטע. די יוגענד גייט אויפ'ן וועג פון גרינגסטען ווידערשטאַנד, זי זאָגט זיך אָפּ פון קאַמף פאַר זאַכען שווערע און געפעהרליכע און שלאָגט דאָרט, וואָס זי ערוואַרט, אַז דער ווידערשטאַנד וועט זיין דער קלענסטער".

דער „ראַבאָטניק" שטעלט זיך נאָר פאַר די אויסגעקרומטע פּנים'ער פון דער יוגענד. די יודישע בעפעלקערונג אין וואַרשאַ און אין קראָקאָ האָט די פּנים'ער געזעהן און האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר אַזעלכע אויסגעקרימטע פיזיאָנאָמיעס פון אונזיניגען האָס קאָן מען נישט האַלטען קיין פלעגיטרעדעס, נאָר מען מוז זיך געגען זיי קרעפטיג און ענערגיש פערטיידיגען.

ווי אַזוי מ'האָט אויסגענוצט דעם קלאַנג-פילם

ביי די פייערליכקייטען פון דער אָקטאָבער־רעוואָלוציע אין מאָסקווע

דער יאָהר־טאָג פון דער אָקטאָבער־רעוואָלוציע, וואָס פאַלט אויס דעם זיבעטען און אכטען נאָוועמבער, איז היי־יאָהר, ווי יעדעס יאָהר, געפייערט געוואָרען אין רוסלאַנד מיט גרויס פּראַכט און פּאַראַד. די גרעסטע פייערליכקייטען זענען נאַטירליך איינגעאָרדענט געוואָרען אין מאָסקווע און אין לענינגראַד. עס זענען איינגעאָרדענט געוואָרען זעהר פיל פייערליכע פערזאַמלונגען, מיטינגען, פּאַראַדען פון מיליטער א.א.וו. דאָס מאָל זענען די פייערליכקייטען אויסגענוצט געוואָרען צוליב אַגיטאַציאָנס־צוועקען אויף אַ נייעם אופן. אַלע פּאַראַדען און פערזאַמלונגען זענען פערפיקסירט געוואָרען אין טאָן־פילם און באַלד אויפ'ן צווייטען טאָג זענען זיי איבערגעגעבען געוואָרען דורך ראַדיאָ אין דער גאַנצער וועלט, פערהילכענדיג אַ רייהע אַנדערע אייראָפּעאישע סטאַציעס.

יעדעס מאָל איז איבערגעגעבען געוואָרען די רעדע פון אַן אָנגעזעהענעם קאָמוניסט אין דער רוסישער שפּראַך און דאַן זענען געקומען ברייטע קאָמענטאַרען אויף אַ רייהע אַנדערע אייראָפּעאישע שפּראַכען, דער עיקר אויף דייטש. אַזוי אַ שטייגער האָט וועגען דעם פּאַראַד אויפ'ן רויטען פּלאַץ אין מאָסקווע גערעדט דער בעקאַנטער קאָמוניסטישער זשורנאַליסט ערווין קיש. די רעדע פון קיש'ן איז געווען אַ לויב־געזאַנג פאַר סטאַלינ'ען און זיינע אויפטוען פאַר'ן סאָציאַליזם.

רעדענדיג וועגען די סאָוויעטישע דערגרייכונגען, האָט קיש אָנגעוויזען אויף איין זעהר אינטערעסאַנטע זאַך, וואו די באָלשעוויקעס האָבען דערגרייכט אַ וועלט־רעקאָרד: קיש האָט דערציילט, אַז בעת'ן פּאַראַד אויפ'ן רויטען פּלאַץ זענען אַרויסגעשטעלט געוואָרען צוויי פאָטאָגראַפיעס פון לענינ'ען און פון סטאַלינ'ען, וועלכע זענען די גרעסטע אין דער וועלט. דער קאָפּ פון יעדער פאָטאָגראַפיע איז געווען 25 מעטער די גרויס. איין אויג פון סטאַלינ'ען האָט געהאַט אין דער לענג 4 מעטער. קיש איז געוואָרען ענטציקט דערפון און דאַן האָט ער איבערגעגעבען די צוהערער פון די דייטשע ראַדיאָ־סטאַציעס פיל פּרטים וועגען די דערגרייכונגען פון דער פּיאַטילעטקע.

מיט דער הילף פון די זעלביגע טאָן־פילם־אויפנאַהמען זענען איבערגעגעבען געוואָרען די רעדעס אויף דער פייערליכער אַקאַדעמיע אין מאָסקווער גרויסען טעאַטער.

אַרום דעם קאָנפליקט אין וועלט-מזרחי

בערלין, (יט"א) אין צוזאַמענהאַנג מיט די שאַרפע מיינונגס־פערשידענהייטען אין וועלט־מזרחי וואָס האָבען געבראַכט צום פאָרמעלען אַרויסטריט פון דייטשען „מזרחי" פון דער מזרחיסטישער וועלט־אָרגאַניזאַציע און צו אַ ליידענשאַפטליכער פּאָלעמיק אין מזרחיסטישען לאַגער, האָט דער פיהרער פון דייטשען מזרחי אָסקאַר וואָלפסבערג אין אַ געשפּרעך מיט'ן יט"א־פאַרשטעהער ערקלערט צוו. אַנד. פאָלגענדעס:

דער דייטשער מזרחי האָט בעטראַכט זיין לאַגע אין וועלט־פערבאַנד פאַר האָפענונגסלאָז, ווייל דער איצטיגער סיסטעם שטיצט זיך אויף אַ בונד צווישען דעם מרכז עולמי און די צאָהלמעסיגע ענטשיידענדע לאַנד־אָרגאַניזאַציעס, די שטעלונג פון דייטשען מזרחי ווערט געשטיצט דורך די מזרחי־אָרגאַניזאַציעס אין האָלאַנד און דער שווייץ. דער אַרויסטריט פון דייטשען מזרחי איז נישט קיין פועל יוצא פון דער קאָנגרעס־פּאָליטיק און דער וויצמאַן־פיינדליכער שטעלונג פון מזרחיסטישען מרכז־עולמי אויך צווישען געגנער פון דער וויי־צמאַן־פּאָליטיק געפינען זיך פיל מזרחיסטען, וועלכע האָבען זיך ענטשידען אַרויסגעזאָגט פאַר'ן אַרויסטריט פון וועלט־מזרחי. דער בעשלוס פון מרכז עולמי און די פאָדערונג פון פוילישען מזרחי צו שאַפען אין דייטשלאַנד אַן אָרגאַניזאַציע וואָס זאָל זיין פערבונדען מיט דעם וועלט־מזרחי וועט נישט האָבען קיין שום איינפלוס אויף די ביז־איצטיגע שטעלונג פון דער לייטונג פון דייטשען מזרחי.

פאַר דעם הערצל-מוזיי אין ירושלים

ירושלים, (י.ט.א.) פרוי הענריעטע שאָלד האָט בעקומען אַלס געשאַנק פון בוקאַרעשטער „וויזאָ" דעם מיטאָג־סערוויס פון הערצל'ס הויז. פרוי שאָלד האָט איבערגעגעבען דעם געשאַנק דעם הערצל־מוזיי וואָס געפינט זיך אין דער קרן־קימת־צענטראַלע אין ירושלים.

וועגען אַנטייל פון יודען אין זאַמלען די מאַטעריאַלען פאַר דער פאָלקסצעהלונג אין פוילען

וואַרשע (יט"אַ) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פאָרשטעהענדער פאָלקסצעהלונג אין פוילען, וואָס וועט פאָרקומען דעם 9־טען דעצעמבער ה. י. האָבען די אַדמיניסטראַטיווע אָרגאַנען אין אַ רייהע שטעדט זיך געווענדעט אויך צו דער יודישער אינטעליגענץ וועגען רעגיסטרירען זיך אַלס פאָלקסצעהלונגס־קאָמיסאַרען, וואָס זאָלען אויספילען די צעהלונגס־פאָרמולאַרען צווישען דער יודישער בעפעלקערונג.

דער סטאַראָסטאַ אין בענדין האָט וועגען דעם צוגעשיקט אַ ספּעציעלע ווענדונג צו דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור.

מען דאַרף בעמערקען, אַז הגם די מערהייט פאָלקסצעהלונגס־קאָמיסאַרען וועלען קיין בעלוינונג פאַר זייער אַרבייט נישט בעקומען, איז אָבער דער אַנטייל פון אַ ענטשפּרעכענדע צאָהל יודישע פאָלקסצעהלונגס־קאָמיסאַרען אין דער העכסטער מאָס געוואונשען צוליב די ספּעציפישע בעדינגונגען, אויף וועלכע די דורכפיהרונג פון דער פאָלקסצעהלונג וועט אַנטרעפען צווישען דער יודישער בעפעלקערונג און צוליב וועלכע די אַרבייט וועט ענטשפּרעכענד קאָנען אויסגעפיהרט ווערען בלויז דורך יודישע פאָרמולאַר־זאַמלער.

רעכט און לעבן

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט“

פעראנטווארטליכקייט פון מינדעריעהריגע פאר וועקסעל-חובות

ס'פירט זיך שוין אזוי אין עולם המסחר אז מ'נעהמט נישט און מ'גיט נישט גערן קיין אייגענע וועקסלען.

וואס טוט אבער א יוד אין אזא פאל?

לאזט ער זיך אוועק אויפ'ן תלמוד-תורה-הויף און פאר א פאר צוקערקעס אדער אביסעל טשעקאלאדקעס שטעלען איהם די דארטיגע חדר-קינדער אדער עפעס אנ'אנדער שיק-יונגעל אויס גאנצע פעק וועקסעלעך און אט דאס דאזיגע קונדישע אדער ריכטיגער געזאגט קינדישע מאטעריאל שיקט ער שפעטער אוועק אין קורס.

ענטשטעהט דעריבער א פראגע: צי האבען אזעלכע קינדישע אדער סתם וועקסלען פון מינדעריעהריגע א געוויסע רעכטליכע ווערט?

ניין! ווייל לויט די פארפליכטענדע ביי אונז ציווילע געזעצען טאר זיך נישט א מינדעריעהריגער (יונגער פון 21 יאהר) אבליגירען נישט בלויז נישט אויף א וועקסעל, נאר ער טאר איבערהויפט נישט נעהמען אויף זיך קיין שום התחייבות פון פריוואט-רעכטליכער נאטור.

קומט ממילא אויס, אז אויב א מינדעריעהריגער שטעלט אויס אדער זשירירט א וועקסעל, נישט האבענדיג דערויף די הסכמה פון קיין געזעצליכען אפיקון, פערפליכטעט איהם די געגעבענע אונטערשריפט צו גארנישט אין פאל, ווען אזא מינדעריעהריגער ווערט אבער דאך אנגעקלאגט דארף ער גאר נישט מעהר טון, ווי נאר פארשטעלען דעם געריכט זיין געבורט-מעטריקע אדער וועלכער ס'איז נישט אנדערן בעווייז, וואס זאל פעסטשטעלען זיין עלטער און דער פראצעס ווערט לגבי איהם אנולירט.

באכמעהר: אפילו נאכ'ן דערגרייכען די פולריעהריגקייט קאן מען אויך נישט אויפמאהנען קיין וועקסעל-חוב, וועלכער שטאמט פון דער צייט פון מינדעריעהריגקייט, סיידען דער בעטרעפענדער אייגעקלאגטער האט בעשטעטיגט נאכאמאל דעם זעלבען חוב שוין בעת זיין פוליעהריגקייט.

פיל מיינען, אז פאר בענוצען זיך מיט אנ'אונטערשריפט פון א מינדעריעהריגען אויף א וועקסעל דראהט דעם שולדיגען זשיראנט א שטראפליכע פעראנטווארטליכקייט פאר בעגיין א שווינדעל.

אזא בעהויפטונג שטימט נישט מיט דער ווירקליכער זאכלאגע.

קיין שום שטראף-רעפרעסיע קאן לגבי אזא זשיראנט נישט אנגעווענדעט ווערען. ער טראגט באר פונקט, ווי אלע איבעריגע רעכטס-פעהיגע פערזאנען אין דעם אנגעגעבענעם פאל בלויז א פולע ציווילע סאלידארישע פעראנטווארטליכקייט פאר'ן בעטרעפענדען וועקסעל-חוב.

דעסגלייכען איז אויך נישט אמת, ווי אנדערע האלטען אז פאר א וועקסעל-חוב פון אזא מינדעריעהריגען זענען פעראנטווארטליך זיינע עלטערען אדער אפיעקונעס.

עלטערען, אדער אפיעקונעס זענען פעראנטווארטליך בלויז פאר שאדענס אדער הזיקות, וועלכע די מינדעריעהריגע האבען פערשאפט, אבער נישט פאר קיין חובות

י. אינפעלד.

צי האט אנ'אונטערנעהמער געוויסע התחייבות'ן לגבי דער פאמיליע פון א פערשטארבענעם ארבייטער, אדער אנגעשטעלטען?

פיל אונטערנעהמער מיינען, אז מיט'ן טויט פון זייערס אנ'ארבייטער אדער אנגעשטעלטען ווערען זיי שוין פטור פון אלע פליכטען, וועלכע דרינגען ארויס פון אויפגעלעזענעם ארבייטס-אפמאך, אין דער ווירקליכקייט זענען אבער יא די אונטערנעהמער אין פאל ווען זייערס אנ'ארבייטער אדער אנגעשטעלטער שטארבט, מחויב צו ערטיילען דער איבערגעבליבענער משפחה א בעשטימטע ענטשעדיגונג.

אזוי יזעהען בפירוש פאר די ארטיקלען 42 פון די פעראָרדנונגען וועגען אפמאכען מיט פיזישע און מיט גייסטיגע ארבייטער.

אמת, נישט נאך אלע פערשטארבענע ארבייטער אדער אנגעשטעלטע זענען זייערע פעריתומטע משפחות בערעכטיגט צו געניסען פון דער דערמאנטער ענטשעדיגונג. רעכט אויף אזא ענטשעדיגונג האבען נאר משפחות פון די יעניגע פערשטארבענע אנגעשטעלטע אדער ארבייטער וועלכע זענען געווען בעשעפטיגט אין דער זעלבער אונטערנעהמונג מינדעסטענס צעהן יאהר.

די ענטשעדיגונג מוז אויסגעצאהלט ווערען, אומאפהענגיג פון אומשטאנד צי דער פערשטארבענער איז יא געווען אדער נישט געווען פערזיכערט אין וועלכע ס'איז נישט עמעריטאל-אנשטאלט.

די ענטשעדיגונג ווערט געגעבען:

פאר גייסטיגע ארבייטער

אין דער הויך פון בעטרעפענדען לעצטען דריי-חדשימדיגען ארבייטס-לוין, קוים האט דער פערשטארבענער אנגעשטעלטער געארבייט אויפ'ן זעלבען פאסטען מינדעסטענס צוואנציג יאהר, בעטרעפט די ענטשעדיגונג די הויך פון געהאלט פאר די לעצטע זעקס חדשים.

וואס שייך

פאר פיזישע ארבייטער

זענען די אונטערנעהמער פערפליכטעט צו ערטיילען אנ'ענטשעדיגונג אין דער הויך פון בעטרעף פון ארבייטסלוין פאר די לעצטע צוויי וואכען, איז דער פערשטארבענער געווען בעשעפטיגט אין דער זעלבער אונטערנעהמונג מינדעסטענס צוואנציג יאהר, דארף דער משפחה אויסגעצאהלט ווערען אנ' ענטשעדיגונג אין דער הויך פון בעטראפענעם ארבייטסלוין פאר די לעצטע פיר וואכען.

צום סוף דארף נאך צוגעגעבען ווערען אז די דערמאהנטע ענטשעדיגונג קומט בלויז די משפחה-מיטגלידער וועלכע דער פערשטארבענער איז געזעצליך געווען מחויב אויסצוהאלטען און האט פאקטיש זיי אויסגעהאלטען; דעריבער זענען אויף דער פולער נאמע בערעכטיגט נאר די אלמנה, יתומים און עלטערען דאגעגען ברידער, שוועסטערן און אנדערע אנערקענטע קרובים קומט בלויז א העלפט פון דער אויבענפעסטגעשטעלטער נארמע, די ענטשעדיגונג פאר פיזישע ארבייטער מוז אויסגעצאהלט ווערען אין משך פון א חודש נאכ'ן טויט פון ארבייטער. וואס שייך גייסטיגע ארבייטער דארף די ענטשעדיגונג גע צאהלט ווערען אין קליינע חודש'ליכע ראטען, אנהויבענדיג פון ערשטען חודש נאכ'ן טויט פון אנגעשטעלטען.

א—לד.

ווי אזוי ווערט רעכטלעך קוואלי־פיצירט א פערברעכער?

דאס איבערטרעטען א פערבאט אדער דאס זיך נישט צופאסען צו א געבאט, אלץ איינס, צי דאס איז סאנקציאנירט דורכ'ן אלגעמיינעם שטראף-קאדעקס אדער דורך וועלכען ס'איז נישט ספעציעלען אוסטאוו אדער פעראָרדנונג, קוים דראהט באר דערפאר א געוויסע רעפרעסיע, ווערט אזא שטראף-געזעצגעבונג טיילט איין די פערברעכענס האנדלונג שוין בעטראכט פאר א פערברעך. אונזער אין פאלגענדע דריי קאטעגאריעס:

1) אין אזוי גערופענע פערברעכער (זבראדניקעס).

2) אין איבערשרייטונגען (וויסטעמפקעס).

3) אין פערזעהען (וויקראטשעניעס).

דאס צוטיילען א פערברעך צו דער אדער אנדערער קאטעגאריע קומט פאר לויט א בעשטימטען קריטעריום. אין דעם פאל ווערען בענוצט צווייערליי קריטעריומס: א טעארעטישער און פראקטישער.

פאר אזא טעארעטישען קריטעריום ווערט בעטראכט די מאס שעדליכקייט אדער געפעהרליכקייט, וואס דער בעטרעפענדער פערברעך האט אדער קאן האבען פאר די געזעלשאפטליכע אינטערעסען, די האַרבסטע שטראף - רעפרעסיע, וואס דאס געזעץ זעהט פאר פאר'ן געגעבענעם פערברעך דינט ווידער אלס פראקטישער מאָדוס.

אלזא — די פערברעכענס, פאר וועלכע עס דראהט טויט-שטראף אדער שווערע תפיסה, ווערען בעצייכענט אלס זבראדניעס, וויסטעמפקעס, בעהמען ארום די קאטעגאריע פערברעכענס, פאר וועלכע ס'קומט לויט'ן געזעץ תפיסה פון 1 ביז 6 יאהר. וואס שייך וויקראטשעניעס זענען דאס פערברעכענס פון לייכטען גראד, פאר וועלכע די שווערסטע סאנקציע איז ארעסט אדער א געלד-שטראף. די קוואליפיקאציע פון א פערברעך האט א זעהר וויכטיגע בעדייטונג ווייל דערפון זענען אפהענגיג אלע רעכטליכע קאנסעקווענצען און קודם כל דער טערמין פון פערעלטערטקייט, דאס אנווענדען צוגאב-שטראפען דער אופן פון פערפאלגען דעם פערברעכען א.א.וו.

י. אינ.

יורידישע עצות

א כרייער לעזער פון כוינע.

וואס'שיינליך האבען מיר דא צו טון מיט א פשוטען שווינדעל. קיין שום נייער דעקרעט וועגען לאקאטארען-שוץ איז נישט דערשינען

ג. ס.

ביידע נאטיצען האבען נישט און קענען נישט האבען קיין שום רעכטליכען גרונד:

אין א מאדערן-געארדענטע ווירטשאפטליך-ענטוויקעלטע מלוכה קאנען נישט עקזיסטירען אזעלכע דראקאנישע געזעצען אז צוליב נישט בעצאהלען קיין וועקסעל זאל מען קענען דעם בעל-חוב ארעסטירען.

דעסגלייכען קען אויך נישט גרייליך געמאלט זיין אז א קאמאָרניק זאל דירעקט אהן א געריכטס-קלאַוזול מעגען אויפמאהנען א חוב לויט א פראָטעסטירטען וועקסעל.

ח. פאז.

אין סטאראסטווע וועט מען אייך אזא בעשטעטיגונג נישט ארויסגעבען, איהר מוזט דערויף האבען א ווענדונג פון געריכט, וואו דער געגעבענער פראצעס פיהרט זיך.

מיט'ן יוריסט קען מען זיך פערשטענדיגען טעגליך, פון 3 ביז 4 נאכמיטאג אין רעדאקציע.

קופאן
אויף א יורידישער עצה

גילטיג מיטוואך דעם 11-טען נאוועמבער

א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21. אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט“ — פון דעם זעלבען טאג —

געדענקט, יודען!

אז איהר דארפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיט'ן רעכטס-פובליציסט י. אינפעלד. לאדז, פיעטריקאווער 31

אויפנאהם-שעה'ן טעגליך פון 4—8 אוו.

שריפטליכע אנפראגען קאן מען אדרעסירען צו לאדז, פאסט-קעסטעל 362.

שייטלען מיט פאריזער שריגדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט

צו ביליגע פרייזען

ביי פרוי ב. פארושוצקא, קאמיענא 5

2-טער הויף, לינקס, 2-טער שטאק.

נעמען אפטרעט-געלד פאר א דירה קאן נאך געדולדעט ווערן

פאר טרייבען שפעקולאציע מיט א דירה, נעהט מען איז קרימינאל

(אינטערעסאנטער דירה-פראצעס מיט נאכוועהעענישען)

יצחק ג. האט געדינגען ביים היגען הויזווירט אהרן ס. א דירה, פאר וועלכער ר'האט זיך פערפליכטעט צו צאהלען 350 דאלאר אפטרעט-געלד.

אויפ'ן חשבון פון דער אפגערעדטער סומע האט דער דינגער תיכף געגעבען דריי הונדערט זלאטעס האנד-געלד און די רעשט האט ער זיך מתחייב געווען צוצוצאהלען אין א חודש ארום ביים איבערנעהמען דעם שליסעל פון דער דירה.

ווען יצחק ג. איז אין בעשטימטען טערמין געקומען ערלעדיגען דעם בעטרעפענדען חוב האט זיך ארויסגעוויזען אז דער הויזווירט האט אין דער צווישענצייט אריינגענומען אין דער זעלבער דירה גאר אנ'אנדערען לאקאטאר.

יצחק ג. האט נישט לאנג געטראכט און פערפיהרט געגען דערמאהנטען הויזווירט א פראצעס, מאהנענדיג פון איהם די געדינגענע דירה צוזאמען מיט אנ'ענטשפרעכענדע ענטשעדיגונג פאר די געליטענע היזקות (זיין אלטע דירה האט ער דערווייל געהאט אוועקגעגעבען און זיך געמוזט מיט'ן בני-בית אריינציהען אין אנ'אכסניה, ער האט דורך דער צייט אויך נישט געקאנט פיהרען זיין טאמבוריר-ווערקשטאט).

דאס געריכט פון דער ערשטער אינסטאנץ האט זיך געשטעלט אויפ'ן שטאנדפונקט אז כל זמן דער געשלאסענער אפמאך איז נישט רעאליזירט געווארען אין דער גאנצער ברייט, האט יעדער צד געהאט די ברירה צוריקצוציהען זיך פון עסק. איז דעריבער נישט פערהאן קיין גרונד צו פאדערען פון איינגעקלאגטען הויזווירט די געדונגענע דירה.

וואס שייך ווייטער דעם שאדען-ערזאץ וואלט מען איהם דעמאלט געקאנט צו'משפט'ן אין דער פערלאנגטער הויך, ווען די דאזיגע מאס וואלט געווען בפירוש פארגעזעהען אין געשלאסענעם אפמאך.

אזוי ווי אין דעם געגעבענעם פאל איז דאס אבער נישט אזוי דארף אנגעווענדען ווערען דער אלגעמיינער כלל פון ארטיקעל 1590 פון צ.ק. לויט וועלכען דעם איינקלאגער דארף צוריקגעגעבען ווערען דאס דאפעלטע האנד-געלד. אין דער גרעניץ האט טאקע דאס געריכט בעפרידיגט די תביעה פון בע'עולהטען דינגער.

דער לעצטער האט אויפ'ן אורטייל דערלאנגט אנ'אפעלאציע, די צווייטע אינסטאנץ האט דעם אורטייל בעשטעטיגט, אויף דער געריכטס-פערהאנדלונג איז אבער בעהאנדעלט געווארען דער מעריטום פון ענין. דעמאלט איז פעסטגעשטעלט געווארען אז דער הויזבעזיצער האט נישט אריינגעלאזט דעם אנקלאגער נישט דערפאר ווייל ר'האט איהם נישט געפאלען — נאר דערפאר ווייל דער שפעטערדיגער דינגער האט בעצאהלט פאר דער זעלבער דירה מיט 75 דאלאר טייערער.

דאס געריכט האט אין דער דאזיגער האנדלונג פון אנגעקלאגטען הויז-ווירט איינגעזעהען אלע בולטע סמנים פון א בפירושע שפעקולאציע און דעריבער פעראָרדענט איבערצושיקען צום פראקוראר פון קרייז-געריכט אנ'אפשריפט פון דער געריכטס-פערהאנדלונג.

אויף דעם סמך איז דער'הויזבעזיצער אהרן ס. צוגעצויגען געווארען צו שטראפליכע פעראנטווארטליכקייט פאר טרייבען שפעקולאציע מיט דירות.

אנומעלט איז אין היגען קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס און דער אנגעקלאגטער איז פערמשפט געווארען צו דריי חדשים תפיסה דערביי זענען אבער בעזונדערס אינטערעסאנט די מאטיווען פון ארויסגעטראגענעם אורטייל:

געהמען אפטרעט-געלד פאר א פערדינגענע דירה איז אליין שוין א פערברעך (וואוינונגס-ליכווע) צוליב'ן מאסענהאפטען כאראקטער פון דער דאזיגער ערשיינונג לאזט זיך אבער אנווענדען שטראף-רעפרעסיעס נאר אין אויסערגעוועהנליכע, בעזונדער שארפע פאלען.

אלזא דער אנגעקלאגטער אהרן ס. ווערט בעשטראפט נישט נאר פאר נעהמען אפטרעט-געלד פאר א פערדינגענע דירה פון יצחק ג. (דאס איז איינפאכע וואוינונגס-ליכווע) נישט פאר נישט אריינלאזען שפעטער דעם דערמאנטען יצחק ג. אין דער געדינגענע דירה (דאס איז א ריין ציוויל-רעכטליכע איבערטרעטונג) און אפילו אויך נישט פאר פערדינגען די זעלבע דירה אנ'אנדערען לאקאטאר, נאר הויפטזעכליך דערפאר ווייל ר'האט דעם פריהעריגען לאקאטאר נישט אריינגעלאזט, ווייל ר'האט פון שפעטערדיגען לאקאטאר גענומען א טייערען פרייז (דאס איז שוין שפעקולאציע).

ארנוס.

דער טראַגישער טויט
פֿונ'ם בעריהמטען באָריס סאַווינקאָוו

מערקווירדיגע דראַמאַטישע איינצעלהייטען ווי אַזוי געהיים-אַגענטען פֿון דער טשעקאַ האָבען פֿערנאַרט סאַווינקאָוו'ן אין רוסלאַנד.—די ראָלע וואָס ס'האָט דערביי געשפּילט זיינע אַנ'אינטימע פֿריינדין, מאַדאַם דערענטאַל.—סאַווינקאָוו'ס שרעקליכער סוף

.3

סאַווינקאָוו פֿאָהרט אָפּ אין רוסלאַנד אין בעגלייטונג פֿון טשעקאַ-אַגענטען

דריי וואָכען נאָכאַנאַנד האָט סאַווינקאָוו זיך אַלץ געהאַלטען אין מיישב זיין, צי ער זאָל פֿאָהרען אין רוסלאַנד, אָדער נישט. ענדליך האָט ער בעשלאָסען צו פֿאָהרען צוזאַמען מיט די דערענטאַלס און מיט די ביידע שלוחים. דערענטאַל האָט פֿאַר'ן אָװעקפֿאָהרען אויסגעקוקט זעהר צוטראָגען און אומרוהיג. עס איז געווען קענטיג, אַז איהם געפֿעלט נישט זעהר שטאַרק דער עסק. דאָס האָט זיך אַזוי אַלעמען געוואָרפֿען אין די אויגען, אַז ריילי האָט זיך שטילערהייד געווענדעט צו איהם, אַז ער זאָל אָננעמען מיטלען, אַז סאַווינקאָוו'ען זאָל מ'ביי'ן וועג טרעפֿען עפּעס אַ קליינער פֿאַרפֿאַל, כדי ער זאָל ווייטער נישט קענען פֿאָהרען. אָבער דאָס איז נישט געלונגען. דעם 10־טען אויגוסט איז סאַווינקאָוו, אין דער בעגלייטונג פֿון די דערענטאַלס און די צוויי מאָסקווער שלוחים, אַרויסגעפֿאָהרען קיין בערלין. געפֿאָהרען איז ער מיט אַנ'איטאַליענישען פּאַספּאָרט, וואָס ער האָט בעקומען פֿון מוסאָליני'ן, מיט וועלכען ער האָט זיך געזעהען אין רוים מיט אַ קורצער צייט פֿריהער.

פֿאַר'ן אָװעקפֿאָהרען האָט סאַווינקאָוו פֿערשפּראָכען ריילי'ן, אַז ער וועט איין גיכען לאָזען הערען פֿון זיך. עס איז פֿעראיבער אַ וואָך, צוויי און פֿון סאַווינקאָוו'ען זענען נישט אָנגעקומען קיין ידיעות. ריילי האָט עס אויסגעטייטשט אַלס אַ גוטען סימן, וואָרים, אויב סאַווינקאָוו וואָלט אַרעסטירט געוואָרען, וואָלטען דאָך די באָלשעוויקעס תיכף עס צופּויקט איבער דער גאַנצער וועלט. ריילי האָט מורא געהאַט, אַז סאַווינקאָוו זאָל צופֿעליג ער גען נישט אַריינפֿאַלען.

סאַווינקאָוו איז צוזאַמען מיט זיינע פֿריינד בשלום אַריבער דעם גרעניץ און איז אָנגעקומען אין מינסק. זיין בעגלייטער האָט איהם געבראַכט אין אַ קליין הייזעל פֿון אַנ'אייזענבאַהן־אַרבייטער הינטערן שטאָט, וואו ער האָט זי געזאָלט טרעפֿען מיט אַ פֿאָרשטעהער פֿון זיין טעראָריסטישער אָרגאַניזאַציע פֿון מאָסקווע.

לאַנג וואַרטען האָט ער נישט געדאַרפֿט, באַלד ווי זיי זענען אַריין אין הויז איז אַריינגעקומען אַ יונגערמאַן און האָט מיט אַ רוהיגען טאָן זיך פֿאָרגעשטעלט פֿאַר סאַווינקאָוו'ען:

— איך בין פֿילאַר, דער פֿאָרזיצער פֿון דער ווייס־רוסישער געפּעאו... די הויז איז אַרומגערינגעלט מיט מיינע מענשען, איהר זענט אַרעסטירט...

דערענטאַל איז געוואָרען ווייס ווי קאַלך. סאַווינקאָוו, אָבער, איז פֿערבליבען רוהיג. ער האָט געשוויגען אַ ווייל, דערנאָך האָט ער זיך אָפּגערופֿען:

— איהר ... גלענצענד אָרגאַניזירט דאָס פֿאַנגען מיך אין ... נעץ. אייער גאַנצע מיה אָבער, איז געווען אַנ'אומזיסטע. איך וואָלט סיי ווי סיי געקומען צופֿאָהרען אין רוסלאַנד אָהן פּאַוולאָווסקי'ס בריף אויך. איך האָב בעשלאָסען אויפֿצוגעבען דעם קאַמף געגען אייך...

דאָס איינציגע, וואָס ער האָט געבעטען ביי דעם פֿערטרעטער פֿון דער טשעקאַ איז, אַז מען זאָל די דערענטאַלס לאָזען פֿריי, ווייל זיי זענען געפֿאָהרען אין רוסלאַנד אַלס זשורנאַליסטען און האָבען מיט זיין אָרגאַניזאַציע קיין שום שייכות נישט... מען האָט איהם גלייך אַוועקגעפֿיהרט קיין מאָסקווע.

די שרעקליכע בשורה

„די ערשטע ידיעות, שרייבט מרס. ריילי, האָבען אונז ווי אַ דונער געטראָפֿען. די מאָסקווער „אי וועסטיאַ" האָט אין נומער פֿון 29־טען אויגוסט געמעלדעט וועגען סאַווינקאָוו'ס אַרעסט אין רוסלאַנד, אָבער דאָס שרעקליכסטע זענען געווען די ווייטערדיגע ידיעות, וואָס האָבען גענומען אָנקומען יעדען טאָג: סאַווינקאָוו איז פֿעראורטיילט צום טויט; די טויט־שטראָף איז איהם פֿערביטען געוואָרען אויף 10 יאָהר געפֿענגעניש; דער אורטייל איז אָפּגעשאַפֿט געוואָרען; סאַווינקאָוו איז אַרויסגעלאָזט געוואָרען פֿריי.. די אַנטי־באָלשעוויסטישע פּרעסע איז, נאַטירליך, געקומען צום שלוס, אַז דער פֿרידענס אָפּמאַך צווישען סאַווינקאָוו'ן און די באָלשעוויקעס איז נאָך געשלאָסען געוואָרען אין פּאַריז. קעפּטען ריילי האָט דעריבער אָפּגעדרוקט אַ בריף אין דער לאָנדאָנער „מאָרנינג פּאָסט", אין וועלכען ער האָט אָפּגעלייקענט די דאָזיגע פֿאַלשע בעהויפּטונגען און האָט פֿערטיידיגט סאַווינקאָוו'ען.

צוויי בריף פֿון ווינסטאָן טשוירטשיל

אַלס ענטפֿער אויף דעם האָט ריילי בעקומען דעם פֿאָלגענדען בריף פֿון דעם בעוואוסטען ענגלישען שטאַטסמאַן ווינסטאָן טשוירטשיל, וועלכער איז געווען גוט בעקאַנט מיט סאַווינקאָוו'ען:

„מיט טיפֿען פֿער דרוס האָב איך איבערעלייענט די נייעס וועגען סאַווינקאָוו'ען. איך האָב מורא, אַז די ערקלערונג, וועלכע איהר גיט אָן אין אייער בריף אין „מאָרנינג פּאָסט" שטימט נישט מיט די פֿאַקטען. די „מאָרנינג פּאָסט" דרוקט היינט אַנ'אויספֿיהרליכען בריף פֿון פּראַצעס און איך דערקען דיזעלבע רייד, וואָס איך האָב געהערט פֿון סאַווינקאָוו'ען אין טשעקערס וועגען פֿרייע סאָוויעטען, א. א. וו.

„אין אייער בריף ערקלערט איהר נישט, וואָס עס האָט געצוואונגען סאַווינקאָוו'ען צו פֿאָהרען אין רוסלאַנד. אויב עס איז אמת, אַז מען האָט איהם פֿריי־געשפּראָכען און אַרויסגעלאָזט פֿריי, סרעוהט דאָס מיך זעהר. איך בין זיכער, אַז אויב איהם וועט זיך איינגעבען צו בעקומען אַנ'איינפֿלוס אויף די מענשען (אויף די באָלשעוויקעס, הייסט עס. — ד. ש.), וועט ער טאָן אַלעס מעגליכעס צו פֿערבעסערען די אַלגעמיינע לאַגע. אין אַלגעמיין גערעדט.

איז דער אופֿן, ווי אַזוי די באָלשעוויקעס זענען זיך בעגאַנגען מיט סאַווינקאָוו'ען אַ בעווייז, אַז די באָלשעוויקעס קענען זיך אויך אויפֿפֿיהרען אַנשטענדיג און פֿערנינפֿטיג.

„איך וועל זיין זעהר צופֿרידען צו הערען פֿון אייך מעהר איינצעלהייטען וועגען דעם דאָזיגען ענין, מחמת איך האָב אַלע מאָל געהאַלטען סאַווינקאָוו'ען פֿאַר אַ גרויסען מענשען און פֿאַר אַ גרויסען רוסישען פּאַטריאָט, נישט קוקענדיג אויף די שרעקליכע זאַכען, מיט וועלכע עס איז פֿערבונדען זיין פֿערגאַנגענהייט. איבעריגענס, איז שווער צו אורטיילען דעם פּאָליטישען לעבען פֿון אַ פֿרעמדען לאַנד.

אייער איבערגעגעבענער,
ווינסטאָן טשוירטשיל.

אינגיכען אָבער איז נישט פֿערבליבען מעהר קיין צווייפֿעל ביי קיינעם, אַז די „איזוועסטיאַ" דרוקט די אמת'ע ערקלערונגען, וואָס סאַווינקאָוו האָט געמאַכט אויפ'ן געריכט. סאַווינקאָוו האָט, אַלזאָ, מיט האַק און פּאַק זיך איבערגעגעבען צום שונא. קעפּטען ריילי האָט זיך געפֿיהלט שרעקליך דערשלאָגען פֿון דעם, מחמת ער האָט, ווי שוין געזאָגט, סאַווינקאָוו'ען ממש פֿערגעטערט. ער האָט אָנגעשריבען אַ נייעם בריף אין דער „מאָרנינג פּאָסט", אין וועלכען ער האָט אָפּגעלייקענט דאָס, וואָס ער האָט געשריבען אין דעם ערשטען בריף. אין זיין נייעם בריף האָט ריילי געשטעמפּעלט סאַווינקאָוו'ען אַלס אַ פֿעררעטער. אין אַ פּאָר טעג אַרום האָט ער בעקומען אַ נייעם בריף פֿון טשוירטשיל'ען, וועלכער האָט געלויטעט ווי פֿאָלגט:

„זעהר געעהרטער ריילי!

„מיט גרויס אינטערעס האָב איך איבערגעלייענט אייער בריף, די געשעהענישען האָבען זיך ענטוויקעלט אַזוי ווי איך האָב ערוואַרטעט. איך דענק אַז איהר דאַרפֿט סאַווינקאָוו'ען נישט פֿעראורטיילען אַזוי גרויזאַם, זיין לאַגע איז ווירקליך אַ שרעקליכע; בלויז די, וואָס האָבען אַליין דורכגעמאַכט אַזעלכע נסיונות, האָבען אַ רעכט אַרויסצוטראָגען אַנ'אורטייל. יעדענפֿאַלס וועל איך אָפּוואַרטען ביז'ן סוף פֿון דער געשיכטע, איידער איך וועל בייטען מיין מיינונג וועגען סאַווינקאָוו'ן.

אייער איבערגעגעבענער,
ווינסטאָן טשוירטשיל.

טשוירטשיל האָט זיך אַרויסגעוויזען גערעכט. סאַווינקאָוו איז פֿערנאַרט געוואָרען אין רוסלאַנד פֿון דער טשעקאַ, ער האָט איך געוואָלט קויפֿען דעם לעבען און די פֿרייהייט דערמיט, וואָס ער וועט זיך שלאָגען „חטאתי", און וועט זיך צוריקציהען פֿון פּאָליטישער טעטיגקייט, וואָס ער האָט געדענקט ביי זיך אין האַרצען, ווייס קיינער נישט. די באָלשעוויקעס אָבער, האָבען איהם נישט פֿריי געשפּראָכען, און ווען ער האָט דערזעהען, אַז ער וועט אַזוי שנעל פֿון טורמע נישט אַרויס, איז ער בעגאַנגען זעלבסט־מאָרד.

קעפּטען ריילי'ן האָט זיך דעמאָלט געוויס נישט געחלומט אַז אין אַ פּאָר יאָהר שפּעטער וועט ער אַליין אויף אַנ'עהנליכען אופֿן אַריינפֿאַלען אין די הענד פֿון דער טשעקאַ. (סוף).

א נייער ביינוועל-ערזאץ

אין דייטשלאַנד ווערט איצט פֿערפֿלאַנצט אַ בראַזילישער געוויקס, וועלכער זאָל ערזעצען ביינוואָל. אין די דייטשע אינדוסטריע־קרייזען לעגט מען גרויסע האָפֿנונגען אויף דעם דאָזיגען עקספּערימענט

בעגייט די דיסקוסיע וועגען ביראָ-בידזשאַן

מאָסקווע, (יט"א) אויף אַ מיטינג, וואָס איז דעם 4־טען נאָוועמבער צונויפֿגערופֿען געוואָרען דורך דער „אָזעט"־פֿערוואַלטונג, איז אַרויסגעטרעטען מיט אַ גרויסע רעדע ה' מערעזשין, וועלכער האָט צווי. אַנד. ערקלערט:

דער בעשלוס פֿון אַלפֿערבאַנדישען „ציק" פֿון 30־טען סעפּטעמבער וועגען דער גרינדונג פֿון אַ יודישען אויטאָנאָמער נאַציאָנאַל־טעריטאָריאַלער איינהייט אין ביראָ־בידזשאַן צו אַ בעשטימטען טערמין און די פֿעראָרדנונגען, וואָס דער דאָזיגער העכסטער געזעצגעבערישער מלוכה־אָרגאַן האָט אַרויסגעגעבען צו די פֿערשידענע „פּאָלקאָמאַטען" (מיניסטעריומס) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בעשלוס, וועט מאַכען אַ סוף צו די דיסקוסיעס און ויכוחים, וואָס עס האָבען זיך כסדר געפֿיהרט אַרום דער פֿראַגע וועגען דער צוקונפֿטיגער פֿאָרם פֿון פֿערוואַלטונג אין ביראָ־בידזשאַן.

דיפּלאָמאַטיש־פֿאָרזיכטיג, אויסמיידענדיג צו בענוצען דאָס וואָרט „רעפּובליק" האָט מערעזשין דאָך דייטליך געגעבען קלאָרע אָנצוהערעניש, אַז אונזער דעם בעשלוס פֿון אַלפֿערבאַנדישען „ציק" דאַרף מען פֿערשטעהען די גרינדונג פֿון אַ יודישער רעפּובליק אָדער וועניגסטענס, אַנ'אויטאָנאָמע געגענד, וואָס דערנעהנטערט זיך צום בעגריף פֿון אַ רעפּובליק, אָבער נישט קיין יודישען ראַיאָן לויט דעם מוסטער פֿון די יודישע ראַיאָנען אין קרים און אוקראַינע.

„נאָך מיט דריי יאָהר צוריק אויפ'ן צוזאַמענפֿאָהר פֿון די יודישע פּויערים אין מינסק, האָט מערעזשין ווייטער געזאָגט, האָב איך קלאָר אַרויסגעזאָגט מיין מיינונג וועגען דער צוקונפֿטיגער פֿאָרם פֿון פֿערוואַלטונג פֿון ביראָ־בידזשאַן. דאָס זעלבע האָט אויך דייטליך אַרויסגעזאָגט אין אַ גרויסען אַרטיקעל טשעמעריסקי (דעמאָלסדיגער סעקרעטאַר פֿון דער ביוראָ פֿון די יעווסעקציעס ביים צענטראַל־קאָמיטעט פֿון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי).

אין פֿערלויף פֿון דריי יאָהר זענען מיר, איך און טשעמערינסקי, שאַרף אַטאַקירט געוואָרען פֿאַר אונזער דעמאָלסדיגער שטעלונג. דער בעשלוס פֿון אַלפֿערבאַנדישען „ציק" מאַכט אַ סוף צו די אַטאַקעס און די דיסקוסיעס.

זיין רעדע, אויף וועלכער מערעזשין שטיצט זיך און טשעמעריסקיס אַרטיקעל פֿון פֿאַר דריי־יאָהר האָבען ביידע דייטליך גערעדט וועגען אַ יודישער רעפּובליק אין ביראָ־בידזשאַן. טשעמעריסקיס אַרטיקעל „צו אַ יודיש לאַנד" האָט אין זיין צייט אַרויסגערופֿען לאַנגע און הייסע ויכוחים אין דער יודישער קאָמוניסטישער פּרעסע פֿון סאָוויעט־רוסלאַנד און שאַרפֿע אַטאַקעס אויף איהר מחבר פֿאַר זיין „נאַציאָנאַליסטישער" שטעלונג.

פֿערזיכענדיג זיך איצט אויף זיין דעמאָלסדיגער רעדע אויפ'ן פּויערים־צוזאַמענפֿאָהר אין מינסק און אויף טשעמעריסקיס אַרטיקעל „צו אַ יודיש לאַנד" האָט מערעזשין דייטליך געלאָזט וויסען, אַז ער זאָגט זיך נישט אָפּ פֿון זיין שטאַנדפּונקט וועגען אַ יודישער רעפּובליק אָדער, לכל הפחות, פֿון אַ יודישער אויטאָנאָמער ...

נישט אַכטענדיג אויף אַלע הנחות און אויסרעדענישען, וואָס מערעזשין האָט געמאַכט וועגען דעם קאַמף, וואָס עס דאַרף געפֿיהרט ווערען געגען יעדען פּרוב אויסצוטייטשען דעם בעשלוס פֿון „ציק" פֿון נאַציאָנאַליסטישען שטאַנדפּונקט, האָט די אויבענדערמאָנטע טייל פֿון זיין רעדע דאָך אַרויסגערופֿען צווישען די יודישע קאָמוניסטען אין די „קולואַרען פֿון מיטינג – זאָל אומגינסטיגע קאָמענטאַרען און בעמערקונגען.

כל־זמן אין בעשלוס פֿון אַלפֿערבאַנדישען „ציק" איז בפירוש נישט פֿערצייכענט וואָס פֿאַר אַ נאַציאָנאַל־טעריטאָריאַלער איינהייט עס וועט געבילדעט ווערען אין ביראָ־בידזשאַן, ווייסט מען דאָך ווי עס שיינט, נישט אין איניגע יודיש־קאָמוניסטישע קרייזען, וואָס פֿאַר אַ שטעלונג מען זאָל נעמען צו מערעזשינס דייטליכע אָנצוהערענישען וועגען אַ יודישער רעפּובליק.

רעדענדיג וועגען ביראָ־בידזשאַן בכלל, האָט מערעזשין געזאָגט, אַז אין דער צייט, ווען מיט דריי יאָהר צוריק האָבען אַפּילו איינציגע קאָמוניסטען מיטגלידער פֿון קאָמזעט געשטימט געגען ביראָ־בידזשאַן, הערשט איצט אין דער פֿ... פֿולשטענדיגע איינהייט. דער פּראָיעקט וועגען דער אַרבייט אין ביראָ־בידזשאַן פֿאַר די קומענדיגע צוויי יאָהר, וואָס איז די טעג איינגעטראָגען געוואָרען דער רעגירונג צו בעשטעטיגונג, איז אָנגענומען געוואָרען אין קאָמזעט איינשטימיג.

רעדענדיג וועגען די גרויסע מעגליכקייטען און פּערספּעקטיוען אין ביראָ־בידזשאַן, האָט מערעזשין אונטערגעשטראָכען, אַז דאָס טאָר בשום אופֿן נישט פֿיהרען צו דער אָבשוואַכונג פֿון דער אַרבייט אין קרים און אוקראַינע.

Dr. med. REICHER
פֿאַלודניאָוואַ 28, טעל. 20193
ספּעציאַל אַרצט פֿאַר מענער־שוועכע־בעהאַנדלונג.
נעהמט אָן פֿון 8—11 פֿריה און פֿון 5—8 אָבענד.

סטודענטען-פֿערזאַמלונג אין האַלע

רעכטס: דער פֿיהרער פֿון די דייטשע סטודענטען־דעמאָנסטראַציעס האַנס בערנער. אין צענטער: די פֿערזאַמלונג פֿון די דייטשע סטודענטען אין האַלע.
לינקס: דער פֿאָרזיצער פֿון די דייטשע סטודענטען האַנס בערנער רעדט צו די חברים

ניי‑ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

ניי‑ער פאלקסבלאט

די היינטיגע פייערונגען

לכבוד דעם 13‑טען יאהרצייט פון פוילען'ס בעפרייאונג

(2) אין שייכות מיט'ן 13‑טען יאהרצייט פון פוילענס בעפרייאונג זענען נעכטען שוין פארגעקומען א רייהע פייערונגען און גאטעסדינסטען אין פערשידענע מיליטער, בילדונגס‑און געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס.

די שטאט איז אומעטום דעקארירט געווארען.

היינט קומט פאר דער המשך פון די פייערונגען, פאראדען און אקאדעמיעס.

די מלוכה‑אמטען, חוץ די געריכטען, וועלען היינט גישט זיין טעטיג.

די פאסט וועט אמטירען, ווי אין די זונטאג‑טעג: פון 9 ביז 11 אינדערפריה.

אויך אין דער צענטראלע פון דער קראנקען‑קאסע וועט נישט אמטירט ווערען נארמאל, נאר אין יעדען ביורא וועט דיזשורירען איין בעאמטער, כדי צו ערלעדיגען עווענטועלע דרינגענדע ענינים.

אלע שילער וועלען בעפרייט ווערען פון די לימודים.

לאדז אין סכנה פון א בעקער‑שטרייק

ביז זונטאג זאלען זיך אפשטעלען אלע בעקערייען

(2) אויף דער נעכטיגער קאנפערענץ אין ארבייטס‑קאמיסאריאט האבען די פארשטייער פון די בעקער‑געזעלען געפאדערט, אז די ארבייטסגעבער זאלען אונטערשרייבען אנ'אפמאך, אז די ביז‑איצטיגע ארבייטס‑לוינען פערבליבען אויף ווייטער.

די בעקער‑מייסטער האבען דערויף פעסטגעשטעלט, אז זיי קאנען נישט מסכים זיין אויף אונטערצושרייבען דעם אפמאך, כל זמן דער מאגיסטראט וועט נישט בעשטימען א נייעם צענניק אויף געבעקס.

מחמת דער דאזיגער שטעלונג פון ביידע צדדים איז די קאנפערענץ איבערגעריסען געווארן.

שפעטער איז פארגעקומען א זיצונג פון דער צענניק‑קאמיסיע אין מאגיסטראט, כדי אויסצוקאלקולירען די קאסטען פון געבעקס, אבער אויך די דאזיגע זיצונג האט זיך פערענדיגט מיט גארנישט, ווייל דער פארשטייער פון די בעקער‑געזעלען האט ערקלערט, אז ער טרעט ארויס פון דער דאזיגער סוב‑קאמיסיע, מחמת די בעקער האבען זיך אפגעזאגט צו אונטערשרייבען דעם אפמאך.

הכלל די לאגע איז איצט אזא, אז מיר געפינען זיך איצט ערב אנ'ערנסטען בעקער‑שטרייק און ערב א מאנגעל פון ברויט...

ביי די בעשיידענע פערדינסטען פון די בעקער‑ארבייטער, קאנען זיי זיך נישט לאזען רייסען פון די לוינען, און די בעקער‑מייסטער, ווידער, ביי וועלכע מען פאדערט, אז ברויט זאל נישט טייערער ווערען, מיזען, מחמת דער טייערונג פון מעהל: אדער הויבען די פרייזען פון געבעקס, אדער רייסען די לוינען.

ס'איז א מעשה אהן אנ'עק, און דערווייל האלטען מיר, ערב א נייע פלאג – א דוחק אויף ברויט!

נייע באנקראטען אין לאדז

פירמע י. פיליצער און אדאלף סימאן

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האנדעלס‑געריכט איז ערקלערט געווארען א „אופאדלאשטש“ דער פירמע י. פיליצער, פאבריק פון טעקסטיל‑אויסארבייטונגען אויף שענקעוויטש 61, דער לאגער פון דער פירמע געפינט זיך אויף 6 שערפיען 2.

דער „אופאדלאשטש“ איז ערקלערט געווארען אויפ'ן פארלאנג פון די קרעדיטארן, אלתר רובינשטיין און אברהם ראזענבערג, וועלכע האבען פראטעסטירטע וועקסלען, פון אייגענער אויסשטעלונג פון דער פירמע, אויף א סומע פון 6670 זלאטיס.

אלס קוראטאר איז נאמינירט געווארען אדוואקאט מיסאלא און דיכטער‑קאמיסאר דער האנדעלס‑ריכטער ראבערט שנעע.

דער טאג פון ערעפנונג פון „אופאדלאשטש“ איז צייטווייליג בעשטימט געווארען אויפ'ן 31 אקטאבער 1931.

דער באנקראטירטער איז איבערגעגעבען געווארען אונטער פאליציייאישער אויפזיכט.

א צווייטע אופאדלאשטש איז ערקלערט געווארען דער פירמע אדאלף סימאן און די אינהאבער סימאן און טעאדאר וואלטער אויס פאביאניץ, די פאבריק פון דער באנקראטירטער פירמע געפינט זיך אויף לאזשע 56. דער באנקראט איז ערקלערט געווארען אויפ'ן פערלאנג פון אפרים ליפסקי אויס פאביאניץ.

אלס קוראטאר איז נאמינירט געווארען אדוואקאט אסקאנאס, אלס דיכטער‑קאמיסאר דער האנדעלס‑ריכטער [illegible] הלפערן, די באנקראטירטע זענען איבערגעגעבען געווארען אונטער פאליציייאישער אויפזיכט.

וועגען דער „דרייצנטער פענסיע“

דעלעגאציע פון סעזאן‑ארבייטער ביים שטאט‑פרעזידענט

(2) לויט דער איניציאטיוו פון דער צווייטענפראיינס‑קאמיסיע, וועלכע רעפרעזענטירט די קלאסען‑פראיינען „פראצא“, קארטעל ז. ז. פ. און כאדע איז צוזאמענגערופן אין אווענד פארגעקומען א פערזאמלונג פון די סעזאן‑ארבייטער אויף פאדלעשנא 26.

אויף דער דאזיגער פערזאמלונג איז בעשלאסען געווארען ארויסצוטרעטען מיט דער קאטעגאָרישער פאדערונג אויסצוצאהלען די סעזאן‑ארבייטער די גראטיפיקאציעס אין דער פארם פון דער אזויגערופענער „דרייצנטער פענסיע“, אין וועלכען די ארבייטער נויטיגען זיך בעזונדערס דעם היינטיגען ווינטער, ווייל זיי האבען נישט געארבייט קיין גאנצע וואכען, און האבען נישט בעוויזען צו מאכן קיין שום אפשפארונגען אויף ווינטער.

אין שייכות מיט דעם דאזיגען בעשלוס, האבען די סעזאן‑ארבייטער בעשלאסען צו פאדערען ביים שטאט‑ראט, ער זאל מקיים זיין דעם בעשלוס, וועלכער איז אנגענומען געווארען אין 1926, און לויט וועלכען די סעזאן‑ארבייטער דארף אויסגעצאהלט ווערען יעדעס יאהר א ווינטער‑אונטערשטיצונג.

די סעזאן‑ארבייטער האבען זיך געלאזט גיין אין קליינע גרופען צו דער פאמארסקא גאס צום שטאט‑ראט. אבער פאליציי האט נישט דערלאזט צו דעמאנסטראציעס און זיי פונאנדערגעטריבען.

אין שטאט‑ראט‑בנין זענען אריין די ארבייטער‑דעלעגאטען אין דער צאהל פון 12 מאן (צו דריי פון יעדען פראיין).

דעם בעשלוס, וואס די ארבייטער האבען אנגענומען, האבען די דעלעגאטען נישט געהאט וועמען איבערצוגעבען, ווייל דער פרעזעס פון שטאט‑ראט איז נישט געווען אויפ'ן ארט.

די דעלעגאציע איז דעריבער אוועק אין מאגיסטראט, וואו זי איז אויפגענומען געווארען דורכ'ן פרעזידענט זשעמיענצקי.

דער פרעזידענט האט דערקלעהרט די דעלעגאציע, אז ער קאן די סעזאן‑ארבייטער נישט מאכען קיין שום פערזיכערונגען, אויף איינענער אחריות.

ער האט פארגעשלאגען דער דעלעגאציע, אז דער גאנצער ענין זאל אפגעלעגט ווערען ביז פרייטאג דעם 13 ד. ח. מחמת דאנערשטאג וועט פארקומען א זיצונג פון מאגיסטראט‑פרעזידיום, אויף וועלכער עס וועט אנגענומען ווערען אנ'ענדגילטיגע דעציזיע, און ס'וועט אויך פעסטגעשטעלט ווערען, צי די אונטערשטיצונג, אויב זי וועט אויסגעצאהלט ווערען, וועט אסיגנירט ווערען אין איין מאל, אדער אין צוויי ראטעס.

אין פאל פון א פאזיטיווען בעשלוס פונ'ם מאגיסטראט‑פרעזידיום – וועט די אונטערשטיצונג שוין קענען טיילווייז אויסגעצאהלט ווערען שבת, דעם 14. ד. ח.

די דעלעגאציע האט מסכים געווען אויפ'ן פרעזידענטס‑פארשלאג.

בערויבט א פאביאניצער סוחר

אויף דער נאוואמיעסקא גאס בעקומט דער בע'גזל'טער א שגעון‑אנפאל

(2) דער פאביאניצער מאנופאקטור‑סוחר שיע שערקאווסקי (קאשטשעלנא 4) האט נעכטען געקויפט א פעקעל סחורה אויף נאוואמיעסקא גאס פאר 500 זלאטעס, און אז ער איז ארויס אין גאס האט איהם עפיס א לאבוז אזא שטארקען שטויס געטון, אז ער איז אנידערגעפאלען.

דאן האט דער לאבוז א כאפ געטון דאס פעקעל און איז אנטלאפען.

שערקאווסקי האט פאר גרויס עגמת נפש בעקומען א היסטעריש‑אנפאל, און די דורכגייער האבען אנשטאט צו פערפאלגען דעם דרייסטען גנב, געמוזט זיך פערנעהמען מיט דעם אומגליקליכען.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אז די דרייסטע רויב אנפאלען אויף דער נאוואמיעסקא‑גאס זענען געווארען א טאג‑טעגליכע ערשיינונג.

שוין‑ושע איז דערצו קיין מיטעל נישט פערהאן?

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6.

Telefon 12-333

tel. 12-333

tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט בייטאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

נאוועמבער

זון‑אויפגאנג 6.49

זון‑אונטערגאנג 3.56

מיטוואך

11

א

כסלו תרצ"ב

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

די רעגיסטראציע פיהרט אדורך די מיליטער ביורא פון מאגיסטראט אויף זאוואדזקא 11, טעגליך פון 8 ביז 3 אזייגער.

עס דארפען זיך שטעלען:

היינט, מיטוואך ד. 11 נאוועמבער

די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5 קאמיסאריאט מיט די אותיות!

S SZ

און די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 14 קאמיסאריאט, מיט די אותיות:

A B C D E F

מארגען, דאנערשטאג, ד. 12 נאוועמב.

די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5 קאמיסאריאט מיט די אותיות

T U W

און די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 14 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

G H Ch I J K

היינט - א נארמאלער צאהל‑טאג

בענק און רעיענט‑קאנצעלאריעס זענען טעטיג

אויף די אנפראגעס פון אונזערע לעזער, מאכען מיר אויפמערקזאם, אז היינט, דעם 11 טען נאוועמבער איז א נארמאלער צאהל‑טעג. די וועקסלען, וואס וועלען היינט נישט געצאהלט ווערען, וועלען איבערגעגעבען ווערען צום פראטעסט.

נייער שטראף‑קאדעקס פאר פינאנץ‑פערברעכענס

(2) עס איז דערשינען א פארארדענונג פון פינאנץ און יוסטיץ‑מיניסטעריום, וואס איז ארויסגעגעבען געווארען אויפ'ן יסוד פון די פארשריפטען, וואס פיהרען איין דעם שטראף‑קאדעקס.

די פארארדענונג בעפולמעכטיגט די פינאנץ‑מאכט צו אריינטראגען אנקלאגעס אין די שטאטישע געריכטען מכוח פערברעכענס, וואס זענען פארגעקומען אין פינאנץ‑שטראף‑געזעץ.

א פאליטישער פראצעס

(2) נעכטען האט דאס קרייז‑געריכט פערמשפט דעם 21‑יאהריגען סטאניסלאוו סאבאען אויף אנדערהאלבען יאהר פעסטונג, אלס א בעשולדיגטען אין פונאנדערווארפען קאמוניסטישע אויפרופען נעבען גייערס פאבריק.

אפטייקען

היינטיגע נאכט‑דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: י. קאפראווסקי (נאוואמיעיסקא 15), ס. טראווקאווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעיסקא 21), מ. בארטאשעווסקי (פיעטרקאווער 95), י. קלופטא (קאנטנא 54), ל. טשינסקי ראקיטשינער 53).

צום זכרון פון דעם ג. פובליקום!

קאנקורענצלאזער רעפערטואר פון קלאנג‑קינא

„CAPITOL“

קאלעקציע פון די פרעכטיגסטע מייסטערווערק וועלען זיך קורצליך בעווייזען אויף אונזער עקראן

„HAI-TANG“

מיט דעם בעריהמטען כינעזישען שטערן Anna May Wong

„לויט דער פירשטינס בעפעהל“

מיט Liljana Harvey

„דאס גרויע הויז“

פרעכטיגע קרעאציע פון Wallace Beery

„די בלום פון אלושיר“

„סעוויל, די שטאט פון ליבע“

נייעסטער טריאומף פון Ramon Rovarro און אנד.

4 קאנדידאטען-ליסטעס צו דער קהלה-פערוואלטונג

די פערוואלטונג וועט בעשטעהן פון 5 אגודה'ניקעס, 1 ציוניסט, 1 אומפאר-טייאיש-רעליגיעזער און 1 פאלקיסט

נעכטען איז געווען דער לעצטער טאג, ווען די וואהל-קאמיסיע, וועלכע דארף אדורכפיהרען די וואהלען צו דער קהלה-פערוואלטונג, האט אנגענומען קאנדידאטען-ליסטעס. די קאמיסיע האט דיזשורירט ביז 12 א זייגער ביינאכט, ווייל ערשט דריי פירטעל אויף צוועלף איז אריינגעטראגען געווארען די לעצטע ליסטע.

די ערשטע ליסטע איז נאך ביימאג אריינגעטראגען געווארען דורך די פאלקיסטען. אלס ערשטער קאנדידאט צו דער פערוואלטונג מצד דער דאזיגער ליסטע פיגורירט

אהרן שלום גלאטמאן.

אויפ'ן צווייטען ארט אברהם גלאסען. די ליסטע איז אונטערגעשריבען געווארען דורך די פרנסים וויצמאן, כארי און פליוואצקי.

דאן פארנאכט איז אריינגעטראגען געווארען די ציוניסטישע ליסטע מיט די קאנדידאטען צו דער פערוואלטונג:

מרדכי חיים רומקאווסקי

און צבי לימווין די ליסטע איז אונטערגעשריבען דורך משה לימאן, הערמאן פאוסט און בנימין רוס.

באלד דערויף איז אריינגעטראגען געווארען די ליסטע פון די אומפארטייאיש רעליגיעזע יודען מיט די קאנדידאטען:

בנימין רוס

מענדעל ראזענבלום און י. מ. וואידיסלאווסקי. די ליסטע איז אונטערגעשריבען געווארען דורך לאוויק יאפל, רומקאווסקי און י. מ. וואידיסלאווסקי.

ערשט שפעט ביינאכט איז אריינגעטראגען געווארען די אגודה'שע ליסטע מיט פאלגענדע קאנדידאטען: ד ע פ: ל. מ י נ צ ב ע ר ג, ה ע נ ע ך ב ע ר ג ע ר, י ש ע י ה ו ש ו י א ט ל א ו ו ס ק י, ל י י ז ע ר פ ל י ו ו א צ ק י, א ב ר ה ם י ו ס ף ו ו א י ד י ס ל א ו ו ס ק י.

דוד שטוהל, יעקב יצחק צעדערבוים, איטשע מאיר טייטעלבוים און אברהם אייזנער. די פאלקיסטישע ליסטע האט בעקומען דעם נומער 1, די ציוניסטישע נומער 2, די אלעקסאנדערער חסידים נומער 3 און די „אגודה" נומער 4. די „אגודה'שע און פאלקיסטישע ליסטעס זענען צווישען זיך פערבונדען.

ווי ס'ווייזט זיך איצט ארויס ווילען נישט די אסימילאטארען (ליסטע 10) און נישט די פועלי אגודת-ישראל האבען קיין פערטרעטער אין דער פערוואלטונג.

לויט'ן צוזאמענשטעל פון קהלה-ראט קען מען שוין איצט מיט דער גאנצער גענויאיגקייט פעסטשטעלען, אז צו דער פערוואלטונג וועלען געהערען 5 אגודהניקעס: דעפ. מינצבערג, העניך בערגער. שוויאטלאווסקי, פליוואצקי און א. י. וואידיסלאווסקי, 1 ציוניסט — מ. ח. רומקאווסקי, 1 אומפארטייאיש-רעליגיעזער — בנימין רוס און 1 פאלקיסט — אהרן שלום גלאטמאן.

די וואהלען צו דער פערוואלטונג קומען פאר דעם 15 נאוועמבער 8 אין אווענד.

33 „ביטע-ביוראס" אויף באלוט ווערען ליקווידירט

(א) די סטאראסטווע האט בשלאסען צו ליקווידירען די אזויגערופענע „ביטע-ביורא'ס" (ביורא-פראשב) אין דער באלוטער געגענד, וואס זייער צאהל דערגרייכט דארט ביז 33.

די, וואס וועלען זיך ווייטער בענוצען מיט זייער דינסט ביי עקזעקוציעס, אדער כתם סכס'כים ובפרט מיט דער הילף פון פערזאנען, וואס געפינען זיך אויפ'ן אינדעקס, וועלען צוגעצויגען ווערען צו גערינכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

זעלבסטמארד צוליב עקסמיסיע

(א) מאריא סטעפשיק פון אייזנער-גאס 11 האט א געוויסע צייט געארבייט אין דער פאבריק אויף קאנטנע 5, און ס'איז איהר, פערהעלטניסמעסיג, געגאנגען נישט שלעכט.

לעצטענס איז די סטעפשיק רעדוצירט געווארען פון דער ארבייט, און מחמת זי האט נישט געקאנט צאהלען קיין דירה-געלד, האט זי בעקומען אנ'עקסמיסיע.

די שווערע לאגע האט אזוי שלעכט געווירקט אויף איהר געזונד, אז זי איז אריינגעפאלען אין א מרה שחורה. און האט זיך נעכטען גענומען דאס לעבען, אויסטרינקענדיג א גרויסע דאזע סובלימאט.

אין א האפנונגסלאזען צושטאנד האט מען זי אפגעשיקט אין שפיטאל.

איבערגעפאהרען א מיידעל

(א) א מאטאציקל האט אויף קילינסקיעגע 40 איבערגעפאהרען און שטארק צוניזוקט די 32-יעהריגע ארבייטסלאזע ד גה ענגעל פון קילינסקיעגא 27.

פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

אלגעמיינע פערזאמלונג אין „מרכז עברי"

שבת איז אין אייגענעם לאקאל פון „מרכז עברי" פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג. ה' י. כלורגיעוויטש עפענט די פערזאמלונג און גיט א קורצען איבערבליק פון דער העברעאישער בעוועגונג. נאך דער דיסקוסיע איבערן רעגולאמין גיט די אפטרעטענדע פערוואלטונג א בעריכט פון דער טעטיגקייט אין לעצטען יאהר. נאך דער דיסקוסיע דריקט אויס די גאנצע פערזאמלונג איהר העכסטע אנערקענונג דער פערוואלטונג. און בעשליסט אויף איהר נאמען צו פלאנצען עטליכע בוימער אין „יער הרצל".

צוליב דער שפעטער שעה ווערט בעשלאסען אפצולעגען די פערזאמלונג.

צום סוף ווערט בעשלאסען צו שיקען א דעפעשע דעם צעוטראלען אקאדעמיקער פעראיין פאר זייער מוטיגער שטעלונג אין קאמף פאר כבוד פון יודישען אקאדעמיקער.

האללא! קליינג 240-80
KURJER KRAWIECKI
„GELASSENA"
Sienkiewicza 40, tel 240-80
נעהמט-אן יעדע ארט נארזיג אבע צום פרעסען, רייניגען, וואשען און פארבען. נעהמט-אן און שיקט אפ אהיים די ארבייט מיט אייגענע שיק-יונגלעך.
רעיעלע בעהאנדלונג! סאלידע אויספיהרונג!

געכאפט דעם מוטער-מערדער

ער האט געזעהן, אז ער איז סיי-ווי אין פעקעל, האט ער זיך נישט געהיט

(2) דער 43-יאהריגער אנטאני יאנקאווסקי, וועלכער האט זונטאג שיער ערמארדעט זיין מוטער, די 74-יאהריגע מארצעלא יאנקאווסקא (אויף זשגאווער 20) און צוגערויבט ביי איהר 72 זלאטעס מזומען-געלד און א קאלדרע, איז שוין ארעסטירט געווארען.

נאכ'ן בעגיין זיין פערברעכען איז ער אוועקגעפאהרען אין זדונסקא-וואליא, וואו ער האט אמאל געוואוינט, או דארט אין א שענק האט ער זיך שרעקליך אנגעשכורט, אויסטרינקענדיג בראנפען אליין פאר 20 זלאטעס.

א שכור'ן האט איהם פאליציי אפגעפיהרט אין קאמיסאריאט, און אז דער דיזשורירענדער פשאדאוניק אנדערס האט נאכגעקוקט זיינע פאפירען, האט ער זיך געכאפט, אז דאס מוז עס זיין דער מערדער, וועגען וועלכען ער האט דעמזעלבען טאג געלייענט אין א לאדזער בלאט.

דער פשאדאווניק האט זיך דעריבער פעלעפאניש פערשטענדיגט מיט דער לאדזער פאליציי-מאכט, און נעכטען האט מען דעם „גאסט" אראבגעבראכט קיין לאדז, וואו דער ברודער זיינער דער פאליציאנט האט איהם תיכף דערקענט, און וואו ער האט זיך אויך מודה געווען פאר דער פאליציי אין זיין פערברעכען.

ער האט נאר דערביי דערקלעהרט, אז ער איז זיין טאט בעגאנגען שכורערהייד, און אין זדונסקא-וואליע האט ער זיך אזוי אנגעשכורט, ווייל ער האט פערשטאנען, אז ער איז סיי-ווי א פערלוירענער...

די אויספארשונג ווערט געפיהרט אויף א דרינגענדען אופן דורכ'ן ריכטער בראון און גע-הילפס-פראקוראר ניקיפיצקא.

זיצען זיצט ער אויף קאפערניקא.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
ארעע 1-טער מאי 2.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער
נור היינט און מארגען 2 סעאנסאנ. פארשטעלונגען
פאפולערע פרייזען פון 80 גר. ביז 2 זלאטים ערשטע רייה
מיט די ווארשאווער סטאר-ארטיסטען: לאלא יאקובאוויטש, ל. נעטליכערמאן
אין דער העכסט-שפאנענדער סענסאציאנעלער פיעסע אין 3 אקטען מיט געזאנג
דאס פערלוירענע גליק (בראדיאגא)
מיט'ן אנטייל פון גאנצען אנסאמבל און דאס 8-יאהריגע וואונדער-קינד לאלא אמזעל.
שוין דעם פרייטאג הויבן זיך ווידער אן די גאסטשפילן פון דער בערימטער ארטיסטין
בערטא זאסלאווסקא
— אין א נייער אויפפיהרונג —
קרבנות פון ליבע
נאך דער פארשטעלונג א גרויסע רעוויו 1) לאדז אויפ'ן צימבל — פון אב—נעק 2) יודישע אנטיקן
שבת 12 פריה אין פילהארמאניע א גרויסער פריהמארגנע
צו אייגהייטס-פרייזען באלקאן און גאלעריע 50 גר. דער גאנצער פארטער 1 זל.
א בילעט פון דער 1-טער ביז דער לעצטער רייה
„א הארץ וואס בענקט"
מיט בערטא זאסלאווסקא און לעאן נעטליכערמאן מיט א גאנץ נייער בעזעצונג פון די בעסטע ארטיסטען פון פילהארמאניע און קאמעראל-טעאטער.
עס נעהמט אויך אנטייל דאס 8-יאהריגע וואונדער-קינד לאלא אמזעל.
יעדער קאן מיטנעהמען א קינד בחנם. בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע.

נישט צושטאנד-געקומענער מיטינג פון די סטרוזשעס

(2) אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס די סטרוזשעס קריגען נישט בעצאלט פון די הויז-בעזיצער, לויט'ן א-ביטראזש-אפמאך, האבען זיי אויף עהערנעכטען צוזאמענגערופען א פערזאמלונג אין זייער פעראיין אויף גדאנסקא 40.

אזוי ווי זיי האבען אבער נישט ארויסגענומען אנ'ערלויבניש אויף דעם מיטינג, האט איהם פאליציי אויפגעלייזט.

דריטטע איינברוכס-גנבה אין דער וואוינונג פון א ריכטער

(א) אין דער וואוינונג פון ריכטער פון שטאטישען געריכט, טוסטאנאווסקי (פשעיאזד 51) האבען זיך אריינגעקראגען גנבים, וועלכע האבען ארויסגעטראגען פערשידענע חפצים פאר אנ'ערך 2000 זלאטעס

פאליציי זוכט די גנבים.

ר. איזראעל.

קפערעלע

א סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

(17

צווישען דעם גרויסען עולם, וועלכע האבען אנטיילגענומען אין דער לוויה איז געווארען א טומעל. פון אלע זייטען האט מען געפרעגט: וואס איז געשעהען? וואס האט זיך די פאליציי צו טון? באר פאר פערעלען איז דער אינצידענט געווען קלאר. זי האט געוואוסט אז לעאן איז געגאנגען אין דער פאליציי און דערצעהלט וועגען זיינע פערדאכטען, דעריבער וויל די פאליציי אדורכפיהרען אנ'אויספארשונג.

מאראם ראזענטאל וועלכע איז געשטאנען נעבען פעריעלען האט אימיצען געזוכט. פערעלע האט בעמערקט, אז זי האט זיך גאר עפעס שטארק דערשראקען. אין דעם מאמענט איז די פרוי ראזענטאל אהן געזעגענען זיך אוועק פון פעריעלען און זיך צונויפגעמישט צווישען עולם. פעריעלע האט איהר נאכגעפאלגט מיט די אויגען כדי צו זעהען וואוהין זי געהט. זי האט זיך אדורכגעשטופט דורך דער דענערווירטער מאסע מענשען און איז צוגעגאנגען צו א הויכען דארען מאנספערשוין וועלכער איז געשטאנען אן א זייט און געריכערט א פאפיראס.

פערעלע האט א ציטער געגעבען דערזעהענדיג דאק פנים פון דעם פרעמדען, ער איז געווען אונגעוועהנליך הויך, מיט שטארקע ברייטע פלייצעס און האט געהאט עפעס אזעלכע מאדנע אויגען ווי אויגען פון א שלאנג. זיינע אויגען האבען געוואָרפען בליקען, וועלכע האבען געשטאפען יעיען איינעם ווי פייערדיגע שפיזען. פערעלע האט געזעהען פון דערווייטענס ווי די מאדאם ראזענטאל איז צו עם אנגען צו דעם מאדנעם הויכען מאן און נישט קוקענדיג אפילו אויף איהם, האט זי איהם עפעס א זאג געטון.

דער פרעמדער מאן האט צוגעלעגט די האנד צום מויל, אזוי ווי איינער וואס וויל זאגען אז ס'זאל זיין שטיל, אז מ'זאל נישט רעדען אזוי האט עס אויך געמוזט זיין, ווייל די פרוי ראזענטאל האט זיך באלד אפגערוקט אויף עטליכע שריט פון איהם און איז געבליבען שטעהען.

דערווייל האט מען זיך צווישען עולם דערוואוסט אז די פאליציי דערלאזט נישט קובר צו זיין האנקא'ן. פון אלע זייטען האט מען זיך אנגעהויבען נאכצופרעגען צוליב וואס און פארוואס אבער יעדער האט געצויגען מיט די פלייצעס און קיינער האט נישט געוואוסט וואס צו ענטפערען.

צו פעריעלען האט זיך דערווייל דערנעהנטערט לאלא.

— פעריעל, וואס איז דא געשעהען. דו ווייסט דאך, זיכער, זאג מיר איך, מעג דאך זיכער וויסען.

— איך ווייס גארנישט, לאלא. איך ווייס אזוי-פיל, וויפיל דו.

— ניין, דו ווייסט מעהר, פערעלע, וואו איז דרייהארן?

— איך האב דאך געזעהען ווי איהר זענט געגאנגען צוזאמען.

— ער איז אבער אין מיטען וועג אוועקגעגאנגען און איך שווער דיר, אז איך ווייס נישט וואוהין.

דער עולם האט זיך אנגעהויבען פונאנדערצוגעהן, אויפ'ן בית-עולם זענען געבליבען נאר די עלטערען פון דער פערשטארבענע, לאלא און פערעלע, באלד איז אויך אין אנ'אויטא אנגעקומען לעאן דרייהארן.

— וואס איז דאס געשעהען פאניע דרייהאר, האבען זיך אלע צו איהם געווענדעט.

— איך בין דער שולדיגער, וואס די קבורה איז אויפגעהאלטען געווארען, האט לעאן דרייסט און אהן שום אפהאלט געזאגט.

— פארוואס האט איהר דאס געטון, וואס זאל דאס אלץ בעדייטען, האבען די פערצווייפעלטע עלטערען מיט ערשטוינונג געפרעגט.

— ס'איז מעגליך, אז איך האב א טעות, אבער מיין געוויסען האט מיך נישט געלאזען אנדערש האנדלען, איך האב א פערדאכט אז האנקא די אומגליקליכע איז נישט געשטארבען מיט קיין נאטירליכען טויט, אז זי איז געפאלען א קרבן פון עפעס א ראפינירט פערברעכען און דעריבער האב איך וועגען דעם געמעלדען דער פאליציי, וועלכע האט מיר צוגעזאגט, אז נאך היינט וועט מען דעם טויטען קערפער פלמס'ען און מארגען וועט קענען פארקומען די קבורה.

— נאך וואס האט איהר דאס געטון, האט געיאמערט די פערביטערטע מוטער, מיין איינים קינד זאל מען איצט דאפען צושניידען אויף שטיקער, וואס איז מיר פארא אונטערשיד צוליב וואס זי איז געשטארבען, אז איך האב זי מעהר נישט.

— מאמעניו, ס'מוז אזוי זיין. אויב אימיצער איז טאקע שולדיג אין האנקאס טויט דארף מען דאס וויסען, די שולדיגע טארען נישט ארויסגעהן אומבעשטראפט. הער דרייהארן האט זעהר גוט געטון.

פערצווייפעלטע און פערביטערטע זענען אלע נאך געבליבען א היפשע צייט אויפ'ן בית-עולם. באלד איז אנגעקומען א פאליציי-איש-מעדיצינישע קאמיסיע, וועלכע איז צוגעטרעטען צו פלמס'ן דעם מת. דרייהארן לאלא און פערעלע זענען שוין נישט אפגעטרעטען פון דעם ארט און מיט אונגעדולד געווארט אויפ'ן אויסגאנג פון דער אונטערזוכונג. וועלכע האט זיך אבער פערצויגען פיל לענגער ווי מ'האט גערעכענט, ענדליך האט זיך די פייניגע פראצעדור פערענדיגט און די קאמיסיע האט זיך געקליבען אוועקצוגיין.

לעאן איז צוגעגאנגען צום פאליציי-קאמיסאר און געפרעגט:

— נו?

— איהר זענט געווען גערעכט.

— וואס איז פעסטגעשטעלט געווארען.

— אז די פערשטארבענע איז נישט געשטארבען מיט קיין נאטירליכען טויט.

— נאר וואס דען איז געשעהען, הער קאמיסאר?

— האנקא ראווסקא איז ערמארדעט געווארען

(פארטזעצונג קומט).

כדי נישט געשטרויכעלט צו ווערן

האט זי איהם זיינע אויגען אויסגעבערענט

(2) בשעתו האבען מיר שוין דערציילט די מעשה, ווי-אזוי די 55 יאהריגע יוועפא קאוואלסקא האט אויסגעברענט מיט זאלץ-זויער די אויגען פון דעם 45-יאהריגען אנדזשעי וואיטשעשאק (גלובנא 62).

ס'איז געווען א מעשה מיט ליבע, מיט א"פערזוכט און מיט שאר ירקות...

די אלטע האט זיך געליבט אין דעם קאוואלער אנדזשעי, און געמיינט, אז ער וועט חתונה האבען מיט איהר.

האט ער אבער אנ'אנדער „גוסט", און ער האט זיך פערלאבט מיט א גלאוונער מיידעל, א געוויסע וואלטשעווסקא.

דעם דאזיגען דורכפאל האט די קאוואלסקא נישט געקענט איבערלעבען, און זי האט איהם אויסגעברענט די אויגען...

געשעהען איז עס דעם 22. אויגוסט ה. י. און נעכטען האט זי דאס קרייז-געריכט פערמשפט אויף 4 יאהר שווערע טורמע.

—~=:§:=—

„צוישען חברטארינ'ס"

(א) און געווען איז עס אין דעם „שעהנעם מאנאט מאי"...

וולאדיסלאוו אלעשיק (שאפענא גאס 1) האט געלעבט אין גרויס פריינדשאפט מיט מארצעלא קאפטשינסקא (לאגעווניצקא 46). איינמאל האט וולאדיסלאווא זיך בעראטען מיט מארצעלא'ן, וואס זאל זי טון? זי פיהלט, אז זי גייט ווערען א מוטער, און זי וויל עס נישט...

האט איהר די חבר'טע פערזיכערט, אז דאס איז א קלייניגקייט, און אז פאר 20 זלאטעס, וועט זי עס איהר צורעכט-מאכען.

וכך הוה: זי האט איהר אזוי לאנג דורכגעפיהרט פערשידענע אפעראציעס, ביז דאס מיידעל האט געקראגען א בלוט-פערגיפטונג און איז געשטארבען אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

פאר'ן טויט האט וולאדיסלאווא אויסגעגעבען דעם סוד, ווער עס האט זי אזוי צורעכט-געמאכט, און נעכטען איז קאפטשינסקא פערמשפט געווארן דורכ'ן קרייז-געריכט אויף 6 חדשים טורמע.

א דארפס-טראגעדיע

דער פריהערדיגער געליבטער מאכט א סוף צו א 21-יאהריג לעבען

(א) טשעסלאוו יוזשוויאק פון דארף מיכאלאוויצא, קאלא'ער קרייז האט א צייט לאנג געפיהרט א ליבע מיט דעם 21-יעהריגען מיידעל פון דעמזעלבען דארף, אננא קיעלטשעווסקא.

די ליבע האט נישט לאנג אנגעהאלטען, און ער האט ליב געקראגען אנ'אנדערע...

דערווייל האט אננא דערפיהלט, אז זי ווערט מוטער, האט זי אנגעהויבען צושטיין צו יוזשוויאק'ן, ער זאל מיט איהר חתונה האבען.

יוזשוויאק'ן האט זיך אבער דער ענין נישט „קאלקולירט", האט ער אינטערגעקויפט 2 שקצים: מיכאל זשעלעזניאק'ן און אנדזשעי מאלינאווסקי'ן, אין זאלבאדריט האבען זיי נעכטען דערמארדעט דאס אומגליקליכע מיידעל אין א פעלד פון דעם אנגערופענעם דארף.

אלע דריי מערדער זענען ארעסטירט.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזן

בעהמט אז די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די סלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

ליקווידירט א שטרייק אין א זאקען-פאבריק

(2) אזוי ווי די פערוואלטונג פון דער זאקען-פאבריק „שאניצווא" (ציגעל-גאס 68) האט מסכים געווען אויף דער קאנפערענץ אין ארבייטס קאמיסאריאט, צו האלטען זיך שטרענג ביי די לוינען, וואס זענען אויסגעארבייט געווארען דורכ'ן ארביטראזש — איז דער שטרייק פון די ארבייטער, וואס איז אויסגעבראכען מיט 2 וואכען צוריק, ליקווידירט געווארען.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, ד. 11 נאוועמבער

11,58 צייטסיגנאל, 12,10 גראמאפאן, 3.50 גראמאפאן, 4,20 פארלעזונג, 4,40 גראמאפאן, 4,55 לעקציע ענגליש, 5,10 פארטראג, 5,35 קאנצערט, 6,50 פערשידענעס, 7,15 פאסטקעסטעל, 7,30 רעפערטואר, 7.40 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער, 7,45 ראדיא-פרעסע, 8,00 זעלנער-לידער, 8,45 ליטערארישע פערטעל-שעה, 9,00 קאנצערט, 10,30 קאמוניקאטן, 10,45 טראנסמיסיע פון אויסלאנד.

זעלבסטמארד פון א יודישער ארבייטערין

(א) אין הויף אויף נאוואמיעיסקא 28 האט געפרובט בעגיין זעלבסטמארד די 22-יעהריגע ארבייטערין פערל רוגדבויער (פון מעלטשערסקיעגא 3) פאנאטאוויע האט זי אין א האפנונגסלאזען צושטאנד אפגעפיהרט אין קרייז-שפיטאל.

די סיבה — פערפיהרטע ליבע.

„דער אידעאישער אונטערשלאק פון דער נייעסטער יודישער ליטעראטור"

רעפעראט פון ד"ר י. שיפער אין „וויזא"

היינט, 8 אווענד קומט פאר אין „וויזא" (שענקיעוויטשא 26) א רעפעראט פון ד"ר י. שיפער (ווארשא) א. ד. ט. „דער אידעאישער אונטערשלאק פון דער נייעסטער יודישער ליטעראטור".

וויכטיג פאר לאדז און פראווינץ!

מצבות פון 30 זל. אן ביז צו די טייערסטע גראניט דענקמאלען פיהר איך אויס ביליג און סאליד, אויף וואונש בעזוך איך די ג. קונדשאפט אויך אויף דער פראווינץ. קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג פירמע "Granit"

לאדז, פאמארסקא 39.

גרויסער אויספערקויף

פון פארצעלאן פון דער פירמע „Ćmielów" דוייערט, ווייטער

GURMAN i FAJNGOLD, Piotrkowska 31.

בעמערקונג: אין משך פון אויספערקויף ערטיילען מיר ספעציעלע ראבאטען אויף אלע ארט גלאז, טשעכיש פארצעלאן, קרישטאלען א. אז. וו.

Dr. J. Herszfinkel

ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען

אויף זשעלאנא 8, טעל. 111-87

נעהמט אן פון 8–9 און פון 3–5 נאכמ.

Dr. med.

H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2 און 5–8, זונטאג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

שיטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שיטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען

ביי קערש, סקווערא 15

לינקע אפיצינע, 1-שטער שטאק.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

(רוג זאכאדניא)

Dr. med.

Michał Urbach

האט זיך איבערגעצויגען

אויף פיעטריקאווער 8

טעלעפאן 148-89

ספעציאליסט פאר נערווען און אינערליכע קראנקהייטען. נעמט אן פון 4–6 נאכמיטאג.

Dr. med. H. GUTSZTADT

ספעציאל-ארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

ZACHODNIA 62 (Śródmiejska 14)

telefon 129-52.

נעמט אן פון 9–10 פריה און פון 5–7 אווענד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

בעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע

— פון —

מאגיסטער נ. שאץ

פיעטריקאווער 37, 2 שטאק פראנט

אנאליזען פון קאל, אורין, לייכעך א. אנד. מעסיגע פרייזען. מעסיגע פרייזען

מאשין-לעבער

ווערן אנגענומען אויסצונייען ביי ג' נארדמאנשרודמיעסקא 8.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

רענטגען-אינסטיטוט און טרצליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה פון 1–2

ד"ר וויינבערג אינערע, הערץ און לונגען פון 1–2 און פון 6–7

ד"ר יוסטמאן נערווען-קראנקה. פון 12–2

ד"ר הטופעל רענטגען פון 12–2 און 4–6

ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורט-הילף פון 11$\frac{1}{2}$–1

ד"ר האנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5–6

ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערען-קר. פון 10–11, 2–3 און פון 6–7

ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11–12 און פון 4–5

ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1–2

נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9–1

א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3–7

צאהן-טעגדהיילונג, בעלמכטונג ע', קאראנען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע אין געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייט פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע

אלע מעגליכע אנאליזען.

אימפונגען נעגען שארלאך (סקארלאטין).

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיטען אין שטאט.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

11-טען ליסטאפאד 9

קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2 — 3

REZINOTRUST

וויכטיג פאר לאדז

און דער פראווינץ!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דער ג. קונדשאפט, אז אונזער לאגער אין לאדז, פיעטריקאווער 40, לינקע אפיצינע, פארטער א. ס.

SKŁAD KOMISOWY

Przedsięb. Handlowe „REZYNA"

איז פערזעהען מיט א רייכען אויסוואהל פון זעמטליכע קאלאשען און באטען פון דער פירמע

„REZINOTRUST"

צו מעסיגע פרייזען מיט אכטונג

Przedsięb. Handl. „REZYNA"

Łódź, Piotrkowska 40

tel. 145-32.

Bata

ווייטערע פערקלענערונג פון די פרייזן

מיר רעפערירען

אין אונזערע מיט די נייעסטע מאשינען איינגעריכטעטע רעפעראטור - ווערשטאטען זעמטליכע אויך ביי אונז נישט געקויפטע שיכוואַרג.

6.90

Modell 7815-61

ביי רעגענוועטער זענען פאַר דאַמען די דאָזיגע קאַלאָשען אונענטבעהרליך.

7.90

Modell 2861-01

גאַנצע גומי-קינדער-שיך מיט וואַרימער טריקאָ-פיטערונג און סאַמעט-קראַגען.

29.90

Modell 9977-22

הויכער, שוואַרצער שנורשיך פון באָקס, שפיצען און האַלב-שפיצען פאָרם מיט שטאַרקע לעדער-זוילען. עלעגאַנטער פאַסאָן צו בעקומען אין איינציגע ברייטען.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א תאסטער-קעז און עס פאלט אריין אין דעם בוים און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע תייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט. גוט דורך גרויסע פראקטיק'ען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשן פראפעסאר

ראקטאר בראכורענונג בעזאמינגען זיבער דעם שוועראסטו און נעפעהרליכסטען ברוך, אויך פאר הויקערס ליחטונגען מיט הייל-גארסעטען און אפאראטו פאר פערקרומטע פיס און פלאטס-פיס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. חינגסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 מיטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בראנטש, פראפ. דר. י. מא-רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אוים מיין בעסטען דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט ה' דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) פאר בעפרייען מיך פון א זעהר געפעהרליכער ברוך-קראנקהייט, אויף וועלכער כ'האב געליטען א סך יאהרען. ס'האט מיר געראטהען א גרויסע געפאהר היינט אבער פיהל איך מיך פערזיכערט נעגען דעם אונגליק. אלס צייכען פון דער דאנקבארקייט דריק איך אויס מיין עפענטליכן דאנק

(—) K. Drelich,
ul. Napiórkowskiego Nr. 88.

קלאנג-קינא · MIMOZA

סילינסקיענא 178

היינט און פאלגענדע טעג! רעוואלוציע פון סעזאן!

„ראמאן אין ריא גראנד"

אין די הויפט-ראלע:
R. Edesson, W. Baxter, M. Duncan

אויסערן-פראגראם: "FOX"-צייטונג.

אנהויב 4 נאכמ., שבת און זונטאג 2 בײטאג. אויפ'ן ערשטן סעאנס אלע פלעצער 60 גר

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסער קלאנג-זינגענדער קלי פון רעוועלאציע-אויספיהרונג א. ג.

אונטער די דעכער פון פאריז

רירענדער פילם, וואס בעצויבערט און בעגייסטערט דעם צושויער אוין די הויפטראלן:

Albert Prejean i Pola Klary.

נעכסטער פראגראם: „איהר בחור'ל"

אנהויב אין וועכ. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בײטאג.

עס געהט א שווערער ווינטער!

קויהלען

ווערפעל נומ' 1 און האסס ערשטקלאסיגע קוואליטעט קען מען בעקומען פון 10 קעריץ אין גוטע בעדינגונגען.

ווי אויך קליין-קויהלען פאר בעקערס.

קלינגט באלד טעלעפאן 98-129.

7403

ZGUBIONO

teczkę z narzędziami lekarskiemi oddać za wynagrodzeniem

Dr. Wajsbrum telefon 204-28

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריו-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 57-213

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריו-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איינער. ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פריי פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסאוו כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. סאנטאר

Dr. med.

Kaltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה., נעהמט אן: פון 8—9.30 פריה פון 1—2 נאכמיטאג און פון 6 ביז 9 אוונד. זונטאג פון 9 ביז 1 בײטאג.

פיעטריקאווער 10

טעל. 21-245.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

11 זגערזשער 11

טעלעפאן 72-134

נעמט אן פון 3—4 נאכמ. אין פון 7 — 9 אוונד.

Dr. med. G. GERSZTAJN

ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייט

צוריקגעקעהרט

טראגוטא 12, טעל. 10-175.

נעהמט אן פון 11—1 און פון 7—8 אוו.

4176

אנ'ארט צו שלאפען

פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט, איז אפצוגעבען. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 33, אין 2-טען הויף, פארטער.

ENGLISH

פאראנפאנגער און פארגעשריטענע. קאנווערסאציע, ליטעראטור

צו צוגענגליכע פרייזען

ערטיילט א פעהיגער פעדאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר "Mir".

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 00-191.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי, לאדז

חודש פונ'ם יודישן בוך, ארגאניזירט לויט דער איניציאטיוו פון פעז-קלוב. איבער 1000 בעסטע ביכער פון דער יודישער ליטעראטור, כמעט צו האלבע פרייזען. אין דער רשימה געהען אריין די וויכטיגסטע ווערק פון דער יודישער און וועלט-ליטעראטור פון די בעדייטענדיגסטע פערלאגען.

נאר איצט האט איהר די געלעגענהייט זיך צו פערשאפען די בעסטע ווערק צו האלבע פרייזען. קומט און זעהט אדורך די רשימה און איהר וועט זיך איבערצייגען, דאס ביי מיר בעקומט איהר אלערליי ביכער אויף די בעסטע בעדינגונגען. בעזוכט מיין בוכהאנדלונג אויף אלטשטאט 12 אין הויף, 2. שט. קויפען איז נישט פערפליכטעט.

געוו. אסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין

Dr. med. STARKER

וועגערישע, הויט, האר און בלאז-קראנקהייטען

12 שרודמיעסקא 12

טעל 87-126

נעהמט אן פון 9—11 און פון 4—8 אוונד. זונטאג און יום-טוב פון 9 ביז 1 מיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאסמעטיק.

-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונד. -- פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג. — בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. med. J. BETTE

ספעציאל-ארצט פאר אינערליכע און קינדער-קראנקה.

צוריקגעקעהרט

פיעטריקאווער 6, טעל 95-144

נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—6 נאכמ.

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

צו דינגען און פערדינגען פערשידענע וואוינונגען אין אלטע און אין נייע הייזער מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויף מאנאטליכע דירה-געלד. גן וועלבער, געשעפטס- און פאבריקס-לאקאלען. מעבלירטע צימערען, הייזער, ווילעס, פלעצער פון פערשידענע פרייזען. יעדער קויפט און פערקויפט. נאר דורך דער ביורא „לאקום", וואס ערלעדיגט פינקטליך און סאליד. אינהאבער יוסף קארמעסער און קאמפ. אינפארמאציעס אהן בעלוינונג, פיעטריקאווער 62, פראנט 2. שטאק, טעל. 15-166 טעגליך פון 8 פריה ביז 8 אוונד.

לאקאלען

Przyjmę kilku solidnych panów na mieszkanie za niskiem wynagrodzeniem miesięcznem Pomorska 14, front, II piętro, m. 4.

7566

א געוועלב, בעזונדער 2 שטובען און א קוך צו פערמיטען פון זאפארט. ווסכאדניא 22 מ. אוניקאווסקי.

2 צימער און קוך מיט בעקוועמליכקייטען פון זאפארט איבערצוגעבען. צו ערפאהרען אויף 6 טען שערפיען 30 אין דער קאנדיטארײ.

עס איז נויטיג

א שולער אדער שולערין ווערט געזוכט נאוואמייסקא 3 געלדארײ.

אבאנאמענט-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען. אק טעקסט—40— 60— 4 —. נאכ'ן טעקסט—12— 18— 8 —. פאר א טעלעפאן-שורה: איבער דער שטעט 50 גר. טייערער. אויסל. 100 גר. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים אויף דער פראווינץ 6 א חודש, אין אויסלאנד — 8 זל. פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.